

Міністерство освіти і науки України  
Львівський національний університет імені Івана Франка

## **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

до написання курсових робіт з дисципліни “Міжнародна економіка”  
для студентів напряму підготовки 6.030503 – “міжнародна економіка”



Львів – 2015

*Рецензенти:*

д-р екон. наук, проф. **Алла Олексіївна Старостіна,**  
д-р екон. наук, проф. **Ольга Миколаївна Сазонець.**

*Рекомендовано до друку*

*кафедрою аналітичної економіки та міжнародної економіки  
Львівського національного університету імені Івана Франка  
(протокол № 18 від 15.06.2015 року)*

Відповідальний за випуск

д-р екон. наук, проф. **Степан Михайлович Панчишин.**

**Крупка І. М.**

Методичні рекомендації до написання курсових робіт з дисципліни “Міжнародна економіка” для студентів напряму підготовки 6.030503 – “міжнародна економіка” / І. М. Крупка. – Видання 2-ге, перероб. та доп. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2015. – 86 с.

Наведено основні вимоги щодо змісту та оформлення курсової роботи, її процедури захисту та критеріїв оцінювання, які розроблені з урахуванням вимог Болонської системи, а також рекомендації для ефективної організації праці студента над творчим самостійним науковим дослідженням.

Для студентів, керівників курсових робіт, рецензентів та членів комісії з захисту курсових робіт.

# З М І С Т

Вступ .....	4
I. Загальні положення .....	5
II. Вибір і затвердження теми та складання плану курсової роботи	12
2.1. Вибір і затвердження теми курсової роботи .....	12
2.2. Пошук, відбір та опрацювання літератури на тему курсової роботи ....	13
2.3. Формулювання мети дослідження. Складання плану курсової роботи та його узгодження з науковим керівником .....	15
III. Структура та вимоги до змісту й обсягу курсової роботи .....	17
3.1. Титульна сторінка та завдання на курсову роботу .....	17
3.2. Зміст .....	18
3.3. Перелік умовних позначень .....	18
3.4. Вступ .....	18
3.5. Основна частина роботи .....	23
3.6. Висновки .....	27
3.7. Список опрацьованої літератури .....	28
3.8. Додатки .....	29
IV. Правила оформлення курсової роботи .....	30
4.1. Загальні вимоги .....	30
4.2. Оформлення ілюстративного матеріалу (рисуноків, таблиць, формул тощо) ....	34
4.3. Правила цитування та посилання на джерела .....	40
4.4. Оформлення списку опрацьованої літератури та додатків .....	42
V. Керівництво та рецензування курсової роботи .....	45
VI. Підготовка до захисту і захист курсової роботи .....	48
Список опрацьованої літератури .....	51
Додатки .....	54

## Вступ

Сучасна модель ринкової економіки України передбачає, що випускники вищих навчальних закладів повинні бути підготовлені до самостійної професійної діяльності, застосовувати аналітичний підхід до вирішення різних виробничих завдань у стандартних та нестандартних ситуаціях. З огляду на це в навчальному процесі особливу увагу приділяють організації творчої самостійної наукової роботи студентів. Однією з форм творчої наукової праці студентів є виконання ними курсових робіт з фахових дисциплін.

Залучення студентів до самостійної наукової роботи за обраним напрямом – важлива складова у підготовці студентської молоді до опанування фахових дисциплін, у формуванні висококваліфікованого бакалавра, магістра, майбутнього вченого. Якщо творче мислення і наукова допитливість студента формуються на лекціях, семінарських заняттях, у дискусіях тощо, то в творчій самостійній студентській науковій роботі початковими етапами є написання рефератів, контрольних робіт і виконання курсових робіт.

Кафедра аналітичної економії та міжнародної економіки є базою і безпосередньо відповідає за підготовку студентів з напрямку підготовки “міжнародна економіка” та забезпечує викладання курсів з професійних дисциплін. Предмет “Міжнародна економіка” належить до провідних фахових дисциплін, тому за навчальним планом передбачено виконання курсової роботи.

Пропоновані методичні рекомендації покликані надати студентам допомогу в освоєнні методики написання курсової роботи, ознайомити з основними вимогами щодо змісту й оформлення курсового дослідження, а також допомогти в ефективній організації науково-дослідної роботи.

Виконана курсова робота дає змогу викладачеві перевірити рівень опанування студентом певної теми, його вміння досліджувати проблему та творчо підходити до вирішення конкретних завдань.

Курсова робота є однією з форм контролю знань студентів, важливим етапом їхньої підготовки до майбутньої практичної діяльності у сфері міжнародної економіки і першим кроком до написання магістерської роботи.

## I. Загальні положення

Методичні рекомендації розроблено на підставі Закону України “Про вищу освіту” [18], наказів та листів МОН України [20], галузевих стандартів вищої освіти України з підготовки бакалаврів (освітньо-професійних програм, освітньо-кваліфікаційних характеристик) [16], положення про організацію навчального процесу та нагромадженого у Львівському національному університеті імені Івана Франка досвіду.

Курсова робота з дисципліни “Міжнародна економіка” – перше важливе самостійне навчально-наукове дослідження студента, який навчається за напрямом 6.030503 – “міжнародна економіка”. Написання та захист курсової роботи є одним з етапів підготовки студента за обраним напрямом і передбачена навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”. За змістом курсова робота – це науково-практичне дослідження, яке дає змогу з’ясувати рівень знань студентів та вміння використовувати й застосовувати їх на практиці. Виконання роботи дає студенту змогу продемонструвати знання спеціальної літератури та набути навиків її самостійного аналізу. Робота повинна ґрунтуватися на основних положеннях економічної науки, містити елементи наукової новизни та сприяти ефективному вирішенню досліджуваної проблеми.

Курсова робота як дослідження покликана виявити рівень загальнонаукової та спеціальної підготовки студента, його здатність застосовувати одержані знання до вирішення конкретних проблем.

Мета курсової роботи – систематизувати, закріпити, розширити та поглибити теоретичні знання студента з напрямку “міжнародна економіка”, навчити застосовувати ці знання на практиці, використовуючи сучасні досягнення економічної науки, стимулювати розвиток творчого мислення та розвивати навички самостійної науково-дослідної роботи. Курсова робота повинна засвідчити здатність

студента критично мислити та його вміння аргументувати власний погляд.

Перш ніж приступити до написання курсової роботи з дисципліни “Міжнародна економіка”, студент повинен оволодіти постулатами класичних і сучасних теорій, що пояснюють розвиток окремих складових міжнародної економіки, ознайомитися з міжнародними документами, національними законодавчими актами, науковими працями вітчизняних і зарубіжних економістів, опрацювати статистичні матеріали тощо.

Курсова робота повинна бути самостійним і творчим дослідженням студента, тобто це має бути не набір матеріалу з різних наукових джерел, а осмислений переказ на підставі самостійних висновків та узагальнень.

Виконання курсових робіт спрямоване на досягнення таких цілей:

- закріплення і поглиблення знань, отриманих студентами у процесі навчання;
- залучення студентів до самостійної роботи з фаховою літературою, формування навиків пошуку необхідних джерел і матеріалів;
- розвиток уміння аналізувати, узагальнювати та робити висновки, тобто застосовувати здобуті знання та навички для вирішенні конкретних наукових і практичних проблем фахової спрямованості;
- поглиблення творчого мислення, самостійності, вміння формулювати й аргументувати власну позицію з досліджуваної проблематики;
- набуття студентами досвіду чітко, послідовно, лаконічно і грамотно викладати науково-дослідний матеріал.
- оволодіння сучасними інформаційними засобами та технологіями;

- підготовку до написання підсумкової фахової атестації (магістерської роботи).

Курсова робота з навчальної дисципліни “Міжнародна економіка” може бути реферативною або науково-дослідною чи стосуватися аналізу конкретної ситуації (певного економічного явища чи процесу).

Вирішення певної проблеми, яку формулюють як тему курсової роботи, потребує опрацювання значної кількості джерел. Матеріал з підручників чи навчальних посібників потрібно використовувати головню для написання теоретичного параграфа. Під час написання курсової роботи значну увагу треба приділяти ознайомленню, аналізу й узагальненню міжнародної та національної законодавчої бази, широкого кола додаткової монографічної та періодичної літератури, первинних документів фірм-суб’єктів міжнародних економічних відносин тощо.

Студент, працюючи над курсовою роботою, повинен обов’язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати. У курсовій роботі потрібно стисло, логічно, аргументовано викладати зміст і результати власних досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології тощо. Потрібно пам’ятати, що студент несе повну відповідальність за наукову самостійність і достовірність (вірогідність) результатів виконаного ним дослідження.

Організацію та контроль процесу підготовки і захисту курсових робіт забезпечує завідувач кафедри аналітичної економіки та міжнародної економіки. Безпосереднє керівництво курсовою роботою студента провадить науковий керівник, обов’язком якого є: практична допомога у складанні плану роботи; надання консультацій з підбору літератури і фактичного матеріалу; контроль за ходом виконання курсової роботи; оцінка якості виконання роботи та її відповідності вимогам. Студент може отримати консультацію наукового керівника відпо-

відно до графіка проведення індивідуально-консультативної роботи науково-педагогічних працівників кафедри.

Тематика курсових робіт повинна відповідати головним завданням дисципліни “Міжнародна економіка”, практиці розвитку сучасних міжнародних економічних відносин. Теми курсових робіт (див. додаток А) щорічно переглядають, уточнюють та коригують з урахуванням змін у світовій економіці й тем науково-дослідних робіт кафедри. *Тематику курсових робіт затверджують на засіданні кафедри до 1 жовтня.* Перелік затверджених тем передають студентам для вибору. Вибрану тему студент погоджує з науковим керівником, потім її затверджують на кафедрі відповідним розпорядженням (зразок заяви на ім'я завідувача кафедри наведено в додатку Б), у якому обов'язково зазначають термін виконання і реєстрації роботи. Студент також може запропонувати власну тему дослідження (див. пункт 2.1. *Вибір і затвердження теми курсової роботи*).

Курсова робота з дисципліни “Міжнародна економіка” має відповідати таким головним вимогам:

- тема роботи повинна бути актуальною і висвітлювати сучасні тенденції та перспективи розвитку міжнародної економіки;
- у вступі мають бути розкриті мета, предмет, об'єкт, завдання та методи дослідження;
- зміст роботи повинен містити загальну характеристику історії дослідження проблеми, а також новітні напрацювання в цій галузі (критичний аналіз монографічних та періодичних видань на тему дослідження);
- у висновках мають бути узагальнені й обґрунтовані основні отримані результати, наведені самостійні висновки та практичні рекомендації.

Однією з найважливіших вимог до курсової роботи є її самостійне, творче виконання. Зміст роботи повинен логічно й повно розкривати всі питання плану, відповідати темі дослідження. Мова



роботи має бути чіткою і зрозумілою, проте *автор повинен дотримуватися наукового стилю та уникати публіцистичних висловлювань, які часто містяться в газетних публікаціях та Інтернет-джерелах.* Текст роботи повинен відображати самостійність авторського дослідження. Студенту доцільно уникати “книжкових” висловлювань, заплутаних фраз. На підставі осмислення й узагальнення праць інших дослідників автор повинен самостійно викладати власний погляд, уникати поверховості й описовості у висвітленні досліджуваних питань. Студент має стежити за тим, щоб у роботі не було повторень, суперечностей між наведеними власними міркуваннями, окремими теоретичними положеннями та показниками й наведеним практичним матеріалом тощо. Недопустимо загроможувати текст роботи цита-тами, прикладами, фактами, цифровим матеріалом без будь-якого аналізу та авторських висновків. Також необхідно дотримуватись коректності у веденні дискусії з іншими авторами, матеріал яких використано в роботі.

Написання курсової роботи потребує певної системи організації праці студента, що складається з кількох основних етапів, графік виконання яких затверджує кафедра і контролює науковий керівник (*у разі порушення графіка студента не допускають до захисту курсової роботи*). Раціонально організувати роботу над курсовим дослідженням, правильно спланувати та розподілити час між етапами, аби вчасно виконати його, допоможе такий алгоритм написання наукових робіт:

- вибір теми дослідження (курсвої роботи) та його затвердження;
- пошук, відбір та опрацювання літератури на тему курсової роботи;
- з’ясування об’єкта і предмета дослідження, формулювання його мети та цілей (завдань);
- складання студентом попереднього плану, а потім узгодження його остаточного варіанта з науковим керівником;

- написання роботи згідно з планом дослідження (опрацювання та аналіз отриманої інформації з застосуванням інструментарію сучасної економічної науки, математико-статистичних методів тощо);
- формулювання висновків і практичних рекомендацій, а також оформлення вступу;
- оформлення списку опрацьованої літератури та додатків;
- літературне редагування, виправлення помилок та оформлення роботи відповідно до вимог;
- подання роботи науковому керівнику;
- урахування рекомендацій та зауважень наукового керівника;
- реєстрація завершеної роботи, рецензування, підготовка до публічного захисту та захист курсової роботи.

Курсову роботу треба подавати (реєструвати) на кафедру у вигляді спеціально підготовленого рукопису, видрукуваного за допомогою комп'ютерної техніки. Текст роботи повинен бути старанно вивіреном до остаточного друку. *Для тексту рецензії наукового керівника в кінці роботи необхідно залишити дві чисті сторінки або підшити бланк рецензії, який наведено в додатку В.*

Завершену та належно оформлену курсову роботу підшивають у папку-швидкошшивач, її підписують студент, науковий керівник і консультант (якщо він є) на титульній сторінці та реєструють на кафедрі (лише за одночасного подання роздрукованого та електронного (для перевірки на плагіат та компіляцію [4]) варіантів роботи).

Результати дослідження виносять на прилюдний захист. Такий підхід виробляє вміння відстоювати власні переконання, наукові погляди, пов'язувати загальні теоретичні положення з сучасністю, профілем майбутньої спеціальності.

Під час захисту курсової роботи студенти вчаться стисло й доступно викладати головні результати дослідження, виробляти навички публічного виступу й ведення наукової полеміки. Такі здобутки допомагають у разі самостійної підготовки доповідей,

рефератів і публічних виступів, формують необхідні вміння для участі у творчих дискусіях.

Результати захисту курсової роботи характеризують оцінками “відмінно”, “добре”, “задовільно” і “незадовільно”. *Лише після успішного захисту курсової роботи студента допускають до складання іспиту з дисципліни.*

Курсові роботи, захищені з оцінкою “відмінно”, можуть бути рекомендовані: до друку в наукових виданнях, на конкурси (олімпіади) студентських наукових робіт [19, 21] (див. додаток Д та додаток Е), призери отримують додаткові бали під час вступу у магістратуру згідно з правилами прийому), до виступів на днях науки, для участі в наукових студентських конференціях, круглих столах тощо. Водночас звертаємо увагу на те, що *документ про вищу освіту з відзнакою видають лише за умови, якщо студент виявив себе в науковій (творчій) роботі* (див. додаток Ж), що підтверджує рекомендація кафедри вищого навчального закладу [29].

Курсові роботи зберігають на кафедрі у передбаченому порядку.

## II. Вибір і затвердження теми та складання плану курсової роботи

### *2.1. Вибір і затвердження теми курсової роботи*

Виконання студентом курсової роботи починається з вибору теми, її осмислення та обґрунтування. Тему курсової роботи студент обирає самостійно з переліку, рекомендованого кафедрою, з огляду на наукові інтереси та можливості отримання фактичних даних, а також наявності спеціальної літератури. Підхід до вибору теми повинен бути творчим і охоплювати актуальну проблематику сьогодення, ґрунтуватися на раніше виконаних дослідженнях, у тому числі тих, що знайшли відображення у власних рефератах чи доповідях на наукових студентських конференціях. Під час вибору теми необхідно брати до уваги не лише наявність власних напрацювань в обраному напрямі, а й можливість отримання та опрацювання відповідного фактичного і статистичного матеріалу. Перевагу доцільно надавати темі, під час дослідження якої студент може виявити максимум особистої творчості й ініціативи. Студент, вибравши тему, має чітко сформулювати для себе, що саме досліджуватиме і для чого, та які завдання постають перед ним. Разом з керівником необхідно визначити конкретні напрями розкриття теми та перелік установ, досвід роботи яких висвітлюватимуть у дослідженні.

Також *студент за погодженням з майбутнім науковим керівником може скоригувати запропоновану тему або запропонувати власну* за умови її актуальності та відповідності напрямку підготовки (студент має подати письмове обґрунтування та заяву завідувачеві кафедри). Пропонуючи на розгляд кафедри власний варіант теми курсової роботи, студент повинен пам'ятати, що обраний ним напрям дослідження не може бути лише теоретичним, позбавленим зв'язку з практичним вирішенням проблем національної та міжнародної економіки чи мати винятково практичну спрямованість і бути пов'язаним з

економічною наукою лише опосередковано. Специфіка напряму підготовки “міжнародна економіка” не передбачає виконання студентом досліджень, метою яких є розроблення програм економічного розвитку регіонів чи окремих галузей промисловості, створення методик оцінки інвестиційних проектів чи фінансового аналізу діяльності підприємств, аналіз принципів бізнес-планування чи менеджменту тощо. Треба уникати й формулювань, які спонукають до надмірного розширення цілей курсової роботи (наприклад, пояснення розвитку світової економіки), утруднюючи її виконання як роботи навчально-наукового характеру. Кафедра розглядає пропозиції студентів і після їхнього схвалення готує проект відповідного розпорядження щодо остаточного переліку тем курсових досліджень.

Закріплення за студентом теми курсової роботи (на підставі його заяви, див. додаток Б) оформляють рішенням засідання кафедри, у якому також зазначають наукового керівника. В окремих випадках, для допомоги у висвітленні певних питань курсової роботи, може бути запрошений консультант. *Після затвердження теми курсових робіт не можуть бути змінені.*

## *2.2. Пошук, відбір та опрацювання літератури на тему курсової роботи*

Виконання курсової роботи неможливе без ознайомлення з основними науковими дослідженнями, що пов’язані з обраною темою. Вивчення та опрацювання літератури треба починати з праць, де проблема відображена загальною, і лише після цього переходити до вузьких досліджень. Спочатку потрібно прочитати основну літературу (підручники, теоретичні статті), потім – прикладну (законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні матеріали, статті про конкретні дослідження чи досвід господарювання тощо та інші джерела, які стосуються теми курсової роботи) і лише після цього використовувати монографії та іншу науково-дослідну літературу.

Для пошуку літератури необхідно використовувати: каталоги (у тому числі електронні) бібліотек університету, головних наукових бібліотек міст України; бібліографічні покажчики; посилання в статтях, підручниках, монографіях; покажчики змісту річних комплектів фахових періодичних видань; матеріали суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм; у представництвах міжнародних інституцій; інтернет-сторінки Державного комітету статистики України, Національного банку України, міністерств та відомств, інші ресурси мережі Інтернет тощо.

Під час пошуку літератури студент має з'ясувати стан і глибину дослідженості обраної теми сучасною наукою, щоб точніше визначити головні напрями та параграфи своєї роботи. У літературних джерелах треба навчитися вирізняти основні положення від доведень та ілюстративного матеріалу, щоб уникати в роботі описовості. Чим ширше і різноманітніше коло джерел, якими студент зумів скористатися, тим суттєвіша теоретична та практична значимість його дослідження. Матеріал, що має особливе значення для курсової роботи, старанно опрацьовують, конспектують та систематизують, звертаючи увагу на ідеї й пропозиції щодо вирішення проблемних питань обраної теми, дискусійні питання, наявність різних поглядів тощо.

Однією з форм роботи над літературними джерелами є збирання та опрацювання фактологічного і статистичного матеріалу. З усіх фактів і цифр, які є в літературі, доцільно виписувати лише ті, які безпосередньо стосуються теми роботи. Однак завдання автора – не тільки відбір відповідних показників, а й їхнє узагальнення, порівняння та аналіз, а також розрахунок на цій підставі власних показників. Статистичний матеріал, який наведено у роботі, має бути зведеним у таблиці, більшість з яких автор повинен скласти сам, використовуючи різні джерела інформації. Таблиці мають бути не громіздкими, а зручними та зрозумілими для огляду й аналізу.

Під час конспектування матеріалів необхідно пам'ятати тему курсової роботи, щоб не виписувати того, що не стосується теми дослідження. Характер конспектів визначений можливістю використання цього матеріалу в курсовій роботі. Це можуть бути цитати, коротке викладення змісту наукового джерела або характеристика фактичного матеріалу. Опрацьовану літературу доцільно систематизувати за основними частинами курсової роботи відповідно до складеного плану. Укладання бібліографії доцільніше розпочати з праць, опублікованих у поточному році, поступово переходячи до праць, надрукованих у попередні роки. Обов'язковим під час написання курсової роботи є використання статистичних даних, джерелом яких можуть бути статистичні щорічники, опубліковані статті, монографії тощо. На попереднє опрацювання літератури відводять два–три тижні.

Зібрані джерела подають у списку опрацьованої літератури, який відображає обсяг використаних джерел і ступінь вивчення досліджуваної проблеми та є свідченням рівня оволодіння навиками роботи з науковими працями. Обов'язковим є також використання іноземних джерел. *Список літератури повинен містити не менше 20 позицій, з них не менше 5 іноземних джерел.*

### *2.3. Формулювання мети дослідження. Складання плану курсової роботи та його узгодження з науковим керівником*

Щодо формулювання мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження, то детально це наведено у пункті 3.4. *Вступ* (с. 18–21).

Після ознайомлення з літературою на обрану тему курсової студент складає план роботи. Як відомо, успішне виконання будь-якого дослідження значно залежить від логічного й обґрунтованого плану. Процес уточнення й коригування плану складний і може тривати протягом усієї роботи над дослідженням. План містить: вступ, два–три взаємопов'язані та логічно побудовані параграфи, що

дають змогу розкрити тему, висновки, список опрацьованих літературних джерел та додатки в разі потреби. План повинен відобразити основну ідею роботи, розкривати її зміст і характер, у ньому мають бути виділені найактуальніші питання теми дослідження.

Вдалий план курсової роботи повинен відповідати кільком універсальним вимогам:

- жоден із пунктів плану не може дослівно повторювати назви роботи;
- усі питання плану роботи повинні бути єдиним цілим – системою, у якій кожний наступний пункт є продовженням і доповненням попереднього;
- питання кожного параграфа мають бути однакові за важливістю й обсягом. Уважають неправильним, коли один пункт плану присвячений головному, суттєвому питанню теми, а інші – малозначущим та другорядним;
- охоплювати весь матеріал, що стосується теми, але нічого зайвого;
- заголовки і зміст окремих параграфів не повинні повторюватись. До формулювання заголовків параграфів та підпунктів у курсовій роботі ставлять такі основні вимоги: стислість, чіткість та синтаксична різноманітність у побудові речень з переважанням простих, послідовне відображення логіки дослідження.

*Самостійно складений план роботи студент подає науковому керівнику, який у разі потреби коригує його й після цього затверджує. У додатку К наведено приклади орієнтовного плану роботи з декількох тем дослідження. Коригування та внесення змін до плану курсової роботи провадить науковий керівник у формі письмових записів на затвердженому варіанті плану.*



### III. Структура та вимоги до змісту й обсягу курсової роботи

Успішне виконання курсової роботи значно залежить від правильності розуміння кожним студентом основних вимог до її написання. Вимоги стосуються передусім теоретичного рівня роботи, її змісту, структури, обсягу, форми викладення матеріалу, а також оформлення.

*Курсову роботу виконують державною мовою незалежно від обраної теми (або іноземною, якщо студенти вивчають курс іноземною мовою) на основі отриманого завдання (яке розміщують у роботі після титульної сторінки). Робота складається з таких структурних одиниць:*

- 1) титульна сторінка;
- 2) зміст (містить перелік елементів роботи із зазначенням сторінок);
- 3) перелік умовних позначень (у разі потреби);
- 4) вступ;
- 5) основна частина (складається з трьох параграфів та підпунктів у разі потреби);
- 6) висновки;
- 7) список опрацьованої літератури;
- 8) додатки (у разі потреби).

#### *3.1. Титульна сторінка та завдання на курсову роботу*

Титульна сторінка містить усі необхідні реквізити і реєстраційний номер та інформує про тему курсової роботи, прізвище, ім'я, по батькові студента, посаду, прізвище, ім'я та по батькові наукового керівника тощо.

У завданні зазначено прізвище, ім'я, по батькові студента, тему дослідження, термін подання завершеної роботи, об'єкт, предмет та мету дослідження, перелік завдань для розроблення, дату видання завдання та календарний план його виконання. *Завдання на курсову*

роботу заповнює студент на відповідному бланку (див. додаток Л) та підписує науковий керівник.

### 3.2. Зміст

Зміст містить перелік основних структурних частин роботи (вступ, параграфи (*пункти та підпункти у змісті не відображають*), висновки, список опрацьованої літератури, додатки) та номери їхніх початкових сторінок. Назви параграфів у змісті мають повністю відповідати наведеним у тексті роботи.

### 3.3. Перелік умовних позначень

Якщо в курсовій роботі використано маловідомі скорочення, аббревіатури, специфічну термінологію, нові символи чи позначення, то їхній перелік наводять у вигляді окремого списку перед вступом. Такий перелік треба друкувати двома стовпцями, у яких ліворуч за абеткою зазначають, наприклад, скорочення, праворуч – їхнє детальне розшифрування. Одночасно, незалежно від цього, у разі першої появи таких елементів у тексті курсової роботи теж наводять їхнє розшифрування.

Якщо в курсовій роботі спеціальні терміни, скорочення, символи чи позначення повторюються менше трьох разів, то переліку не складають, а розшифрування наводять у тексті в місці першого їх уживання.

### 3.4. Вступ

Вступ пишуть у такій логічній послідовності:

- 1) актуальність теми дослідження;
- 2) огляд основних праць на тему роботи;

- 3) ступінь висвітлення у фаховій літературі основних аспектів обраної теми та окреслення кола питань, які *досліджені недостатньо*;
- 4) мета і завдання, які потрібно вирішити для її досягнення;
- 5) об'єкт і предмет дослідження;
- 6) методологічна основа й інформаційна база дослідження;
- 7) теоретичне та практичне значення роботи, зв'язок з іншими актуальними процесами та проблемами міжнародної економіки (елементи наукової новизни);
- 8) короткий огляд структури роботи та її обсяг.

Вступ розпочинають з обґрунтування *актуальності* дослідження, що передбачає підбір аргументів і фактів, які доводять її практичну значущість для зовнішньоекономічної діяльності конкретних економічних суб'єктів, національної економіки України чи інших країн або світового господарства загалом; обґрунтування значення дослідження для розвитку науки. Основними вимогами до підбору аргументів і фактів є максимальна конкретність, чітка визначеність і лаконічність. Будь-яка наукова діяльність має за кінцеву мету практичне використання досягнутих результатів, тому основним пунктом обґрунтування актуальності будь-якої наукової роботи з економічних проблем є доведення її значення для розвитку національної економіки України.

Обов'язковою частиною вступу є *огляд літератури* на тему дослідження, де зазначають найважливіші, актуальні праці. Огляд має бути систематизованим аналізом теоретичної, методичної й практичної новизни, переваг та недоліків опрацьованої літератури, яку доцільно згрупувати так: праці, що висвітлюють історію розвитку проблеми, теоретичні праці, які повністю присвячені темі, потім ті, що розкривають тему частково. Завершити огляд потрібно коротким висновком про ступінь висвітлення у фаховій літературі основних аспектів обраної теми, виділити дискусійні питання й невирішені проблеми та окреслити коло питань, які досліджені недостатньо.

*Мета курсової роботи* повинна бути сформульована так, аби визначати предмет і об'єкт дослідження, та має містити такі елементи: 1) завдання для науки; 2) завдання для практики; 3) результат дослідження для економіки країни [22]. Цілком доречно визначити мету роботи як головне, універсальне наукове завдання, стратегічну ціль, вирішенню якої присвячене дослідження загалом та всі його структурні частини. Логіка роздумів та інтелектуальних побудов має пронизувати працю від її початку до завершення. У формулюванні мети роботи необхідно уникати слів “вивчення”, “аналіз” чи “дослідження” тощо, які свідчать про способи досягнення мети, а не засвідчують саму мету.

Поставлена мета дослідження дає змогу визначити *завдання дослідження*, під якими розуміють локальні, чіткіші, дрібніші питання (проблеми), на які треба дати відповідь у параграфах курсової роботи чи навіть у їхніх підпунктах, тобто завдання – це частина мети, вони деталізують її. Такими завданнями можуть бути:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження (наприклад, з'ясування сутності понять, явищ, процесів, подальше вдосконалення їхнього вивчення, розроблення ідентифікаційних ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);
- узагальнення та систематизація досвіду (практики) вирішення певної проблеми, характеристика її розвитку й причин виникнення, недоліків і труднощів з усунення цих причин тощо;
- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально важливих у відповідних умовах результатів вирішення досліджуваної проблеми за певних затрат часу, зусиль та ресурсів;
- розроблення методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних установ (організацій) тощо.

Завдання формулюють згідно з планом курсової роботи та починають з таких слів: з'ясувати, виокремити, класифікувати, систематизувати, узагальнити, виявити, розкрити, визначити, надати, **с**характеризувати, розробити, удосконалити, запропонувати тощо, які означають кінцевий результат [22]. Під час формулювання мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження необхідно враховувати, що між ними і темою курсової роботи є системні логічні зв'язки (див. додаток М).

*Об'єкт дослідження* – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення, тобто, визначаючи об'єкт, студент має відповісти на питання: що досліджує?

*Предмет дослідження* зумовлений об'єктом та охоплює лише ті відносини, що підлягають безпосередньому вивченню і є визначальними для конкретної роботи. Предмет визначає аспект вивчення об'єкта дослідження, дає уявлення про те, які нові властивості, особливості та функції об'єкта висвітлюють; розкриває тему курсової роботи.

Автор курсової роботи також має подати перелік *методів дослідження*, які використано для досягнення поставленої в роботі мети. Інструментарій аналізу у роботі необхідно оформити не як простий перелік загальнонаукових та специфічних методів, а у тісному взаємозв'язку з досліджуваними явищами та процесами, тобто перерахувати їх потрібно коротко і змістовно, зазначаючи, що саме досліджували тим чи іншим методом. Наприклад: “У курсовій роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних явищ і процесів у безперервному їхньому розвитку та взаємозв'язку. Під час вирішення завдань, поставлених у дослідженні, застосовано: метод історичного аналізу (для висвітлення розвитку співпраці України з міжнародними економічними організаціями); метод спостереження (для моніторингу динаміки міжнародної торгівлі та світового ВВП); метод абстрактно-логічного аналізу (у ході виокремлення чинників, що зумовлюють ефективність міжнародної

фінансової лібералізації); метод аналізу та синтезу (під час інтеграції досліджень міжнародної торгівлі та економічного зростання); методи кількісного і порівняльного аналізу (для з'ясування тенденцій розвитку ринку туристичних послуг і структурних змін в інфраструктурному забезпеченні міжнародного туристичного бізнесу), метод статистичних групувань (під час дослідження динаміки фінансової лібералізації європейських країн); економіко-математичного моделювання та формалізації (для вивчення впливу різних форм іноземного інвестування на економічний розвиток країни); а також низки спеціальних методів аналізу, зокрема: вимірювання (у процесі створення масиву статистичної бази даних для подальшої емпіричної оцінки); описово-аналітичного та статистико-економічного методів (під час побудови статистичних та аналітичних таблиць для порівняння тенденцій впливу експортного сектора на ВВП регіонів та України загалом); графічного (для побудови графічних зображень та наочної демонстрації отриманих результатів); кореляційного та регресійного аналізу (під час обчислення ступеня та напряму взаємовпливу економічного зростання з різними пояснювальними змінними)". Це дасть змогу переконатися в логічності вибору саме цих, а не інших, методів для вирішення проблеми.

*Теоретичне та практичне значення роботи (елементи наукової новизни)* може полягати в удосконаленні наявних та розробленні нових теоретико-методологічних засад формування, функціонування чи реалізації міжнародних стратегій суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, а висновки та рекомендації, наведені у роботі, можуть бути використані для регулювання та поліпшення умов і напрямів співпраці з іноземними партнерами, підвищення ефективності такої співпраці. Студент, викладаючи результати власних досліджень, висвітлює те нове, що вносить у розроблення та вирішення проблеми. Міру наукової новизни можна описати словами: "уперше одержано", "удосконалено", "отримало подальший розвиток".

Короткий *огляд структури та обсягу курсової роботи* доцільно подати так: “Основний зміст курсової роботи викладено на 33 сторінках друкованого тексту, дослідження містить вступ, три параграфи, висновки, список опрацьованої літератури, який нараховує 33 позиції, 5 таблиць, 3 рисунки, 4 додатки”.

*Обсяг вступу повинен становити дві–три сторінки.*

### *3.5. Основна частина роботи*

В основній частині роботи (*до 30 сторінок*) проаналізований та систематизований матеріал викладають в окремих параграфах (зазвичай трьох), які (у разі потреби) поділяють на пункти та підпункти. У кожному параграфі висвітлюють певне питання теми згідно з планом курсової роботи та *розпочинають його з нової сторінки*, а у пунктах – окремі частини цього питання. Спосіб і механізм поділу курсової роботи на частини визначає логіка розвитку авторської думки та специфіка дослідження, однак єдиним універсальним правилом є той принцип, за яким методологічні й теоретичні частини роботи мають передувати іншим структурним компонентам, передусім емпіричним. Тобто перший параграф присвячений теоретико-методологічним аспектам досліджуваної теми; другий – аналізу стану об’єкта дослідження, третій – рекомендаціям і пропозиціям. Усі параграфи мають бути логічно пов’язані між собою та розкривати сутність науково-дослідної роботи студента.

Під час написання основної частини студент повинен стежити за логікою викладення матеріалу, тому, починаючи роботу над параграфом, необхідно сформулювати його головну ідею і тези кожного підпункту. Потрібно також уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення. Думки мають бути пов’язані між собою логічно, увесь текст – підпорядкований одній головній ідеї.

*Кожен параграф чи пункт повинен мати таку схему:* короткий вступ, факти та їхній опис, проведення дослідження на підставі обраного наукового методологічного апарату, підведення підсумків, тобто у кінці кожного питання (параграфу) формулюють висновки зі стислим викладенням наведених у параграфі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних. Висновки подають у вигляді переліку згідно з завданнями курсової роботи, які виконані автором у цьому параграфі, та формулюють їх за допомогою типових слів і виразів: класифіковано, визначено, обґрунтовано, запропоновано тощо.

*Перший параграф* традиційно присвячують аналізу та узагальненню викладених у науковій літературі (монографії, статті, не рекомендують використовувати підручники та навчальні посібники) теоретичних підходів вітчизняних і зарубіжних учених з досліджуваного питання (тобто студент має зробити певні класифікації, періодизацію поглядів), з'ясуванню відповідних економічних понять, критичному аналізу термінологічної бази дослідження, формулюванню і тлумаченню власної позиції (поглядів) як щодо досліджуваного предмета, так і щодо всього понятійно-категорійного апарату (для цього рекомендовано скористатися методикою конструювання категорійного апарату економічної науки<sup>1</sup>). Обов'язковим є огляд наукових праць учених провідних вищих навчальних закладів України.

Теоретичні положення й методичні підходи є основою для аналізу первинних матеріалів або статистичної інформації. Параграф фактично визначає інструментарій дослідження, який буде використано в наступних структурних частинах роботи. Тому вже на цьому етапі студентові доцільно зазначити переваги та вади кожного з методів, який слугуватиме досягненню мети роботи. Ідеться, зокрема, про структуру та припущення для побудови економічних моделей,

---

<sup>1</sup> Старостіна А. О. Сутність та практичне застосування методики конструювання категоріального апарату економічної науки [Електронний ресурс] / А. О. Старостіна, В. А. Кравченко. – Режим доступу: <http://bit.ly/1DDh54m>



рівень їхньої вірогідності та можливі труднощі в разі оцінювання параметрів моделі, неточності, пов'язані з використанням тих чи інших формул, або відсутність єдиного погляду щодо пояснення причин чи наслідків економічного явища.

*Другий параграф* має практичне спрямування і містить результати самостійного економічного, фінансового, статистичного та правового аналізу попередньо зібраної інформації. Для цього вивчають матеріали монографічної літератури, періодичних видань, офіційні звіти державних органів влади, звітність суб'єктів господарювання (описувати історію створення та розвитку фірми недоцільно), дані соціологічних досліджень, а також відображають власні спостереження, експерименти, розрахунки, проведені опитування тощо. У параграфі обов'язково застосовують для аналізу власні чи скориговані економічні моделі та формули, формують дослідницькі гіпотези, які треба поглиблено проаналізувати та перевірити за допомогою математичного апарату (регресійний, кластерний аналіз тощо).

На підставі проведеного аналізу та узагальнення аналітичних матеріалів студент повинен виявити функціональні зв'язки між окремими елементами міжнародної та національної економіки і довести доречність підтримання чи припинення існування такої залежності. Потрібно пам'ятати, що виклад матеріалу має бути не тільки описовим, оскільки метою будь-якого дослідження є пояснення економічних явищ.

Для повноти висвітлення досліджуваної проблеми та наочності необхідно навести в тексті таблиці, що характеризують динаміку розвитку економічного явища, чи відобразити головні тенденції за допомогою графічних моделей. *Ця структурна частина роботи має бути максимально насичена фактичною інформацією (таблицями, графіками, діаграмами, схемами тощо), які відображають результати діяльності (розвитку) об'єкта дослідження за останні три-п'ять років.* Тобто у параграфі теоретичні положення, наведені вище, доповнюють сучасним фактичним матеріалом, дають авторську

оцінку того, наскільки теорія досліджуваної проблеми відповідає сучасній практиці, наводять способи вирішення проблем і їхні порівняльні оцінки, особливості прояву в Україні або ступінь залучення нашої держави до аналізованих процесів. Крім того, з'ясовують головні тенденції розвитку зовнішньоекономічного сектора національної економіки, міжнародних зв'язків економічних суб'єктів або світового господарства.

*Фактичний матеріал (таблиці, діаграми, рисунки тощо) обов'язково аналізують у тексті роботи, тобто перед кожною ілюстрацією роблять перехід до неї – пропонують звернутися до її даних, щоб з'ясувати тенденції розвитку певного явища та поглибити дослідження, а після – подають основні висновки, що ґрунтуються на наведених у ній даних. Особливу увагу треба приділити правильності й економічній грамотності побудови та оформлення аналітичних таблиць, діаграм, графіків, рисунків тощо, а також їхнім назвам. В оформленні таблиць, рисунків тощо потрібно керуватися відповідними стандартами щодо написання такого виду робіт (див. пункт IV. Правила оформлення курсової роботи).*

*У третьому параграфі студент повинен навести конкретні науково обґрунтовані рекомендації (які ґрунтуються на виконаному у другому параграфі аналізі) щодо напрямів усунення недоліків та поліпшення результатів зовнішньоекономічної діяльності окремих галузей чи фірм, удосконалення міжнародної економічної політики уряду, доцільності й інтенсифікації інтеграційних процесів та інституційних перетворень тощо. Пропозиції можуть також стосуватися механізмів адаптації світового досвіду до умов вітчизняної економіки. Невід'ємною частиною обґрунтування запропонованих студентом заходів є їхня економічна оцінка, яку можна виконувати за різними критеріями (див. джерело 15 у списку опрацьованої літератури с. 25–36) та яка має супроводжуватися відповідними розрахунками. Студент повинен зазначити, які економіко-математичні методи, моделі, програмні засоби в цьому разі використано. За результати розрахун-*

ків та зроблені на цій основі висновки відповідає автор курсової роботи. Нагадаємо, що кожен параграф має закінчуватися короткими висновками щодо досліджуваних проблем.

Викладення матеріалу курсової роботи підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором. Виклад змісту кожного параграфа дослідження має бути доказовим, пояснювальним та науково аргументованим. Теоретичні положення повинні ґрунтуватися на конкретних матеріалах реальної дійсності, а приклади – бути типовими.

Текст курсової роботи треба викладати літературною мовою з обов'язковим дотриманням наукового стилю та всіх необхідних економічних і специфічних термінів. Студентам необхідно досягти чіткості та якості викладення тексту, конкретності висновків, стислості та виразності думок. Не допустима наявність у тексті курсової роботи скорочення слів, орфографічних і стилістичних помилок.

### *3.6. Висновки*

Логічним завершенням виконаного в курсовій роботі дослідження є висновки, мета яких – стислий виклад досягнутих результатів виконаної роботи. Висновки повинні бути обґрунтовані, чіткі й лаконічні – у вигляді коротких тез (без зайвої аргументації).

Розпочинають висновки узагальненим викладом актуальності, наводять елементи наукової новизни за структурними частинами роботи. Це можуть бути власні чи вдосконалені класифікації, тлумачення понять, формулювання гіпотез за матеріалами першого параграфа; результати дослідження діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їхні потенційні можливості й ризики, виявлені особливості й тенденції функціонування міжнародних ринків тощо за підсумками другого параграфа; методичні та практичні рекомендації і пропозиції, спрямовані на вирішення окремих

теоретичних питань та практичних проблем, становлять основну частину висновків.

У висновках можна зазначити не лише позитивні моменти виконаного дослідження, а й недоліки та проблеми практичного характеру (наприклад, відсутність певних даних через особливості митного чи статистичного обліку) і конкретні рекомендації щодо їхнього усунення. Особливу увагу студент повинен приділити висвітленню нового, яке він вносить у розроблення досліджуваної проблеми, і *дати оцінку відповідності досягнутих теоретичних та практичних результатів проведеного дослідження поставленим завданням*. Тому, зазвичай, кількість висновків відповідає кількості поставлених на початку роботи завдань.

Завершують висновки оцінкою рівня досягнення мети, поставленої у вступній частині, міркуваннями з приводу практичної цінності роботи загалом та потенційної ефективності впровадження авторських рекомендацій. Висновки також можуть завершуватись загальними міркуваннями щодо подальших дискусій та перспективних напрямів дослідження обраної проблеми.

Висновки повинні ґрунтуватись на матеріалах основної частини курсової роботи, однак *не можна їх формувати простим копіюванням висновків за параграфами. Осяг висновків – дві–три сторінки. Висновки пишуть англійською мовою.*

### 3.7. Список опрацьованої літератури

Наприкінці курсової роботи наводять детальну бібліографію з проблеми, якій присвячене дослідження. Список використаних джерел містить нормативно-правові акти, спеціальну наукову та навчальну економічну літературу, звітність суб'єктів господарювання й інші інформаційні матеріали, які опубліковані як у друкованому, так і в електронному вигляді, у тому числі й мережі Інтернет. *Його основу мають становити статті та монографії. Особливу увагу приди-*

ляють відображенню літератури останніх трьох–п'яти років як показника інформованості автора про сучасний стан досліджуваної проблеми, а також обов'язково зазначають наукові праці фахівців кафедри та факультету. Список оформляють в один зі способів – у порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів, у хронологічному порядку – відповідно до вимог, викладених у пункті IV *Правила оформлення курсової роботи*. *Рекомендований обсяг списку опрацьованої літератури – 20-30 позицій, на кожен з яких має бути посилання в тексті курсової роботи.*

### 3.8. Додатки

У вигляді додатків оформляють громіздкий ілюстративний матеріал або той, що стосується теми лише побічно. Додатки покликані вивільнити основний текст роботи від допоміжних матеріалів, які потрібні для повноти сприйняття курсової роботи. Ними можуть бути:

- 1) проміжні математичні доведення, формули та розрахунки;
- 2) таблиці цифрових даних, які мало аналізують у тексті роботи;
- 3) допоміжні рисунки або ті, що займають повну сторінку;
- 4) протоколи й акти впровадження, розрахунки економічного ефекту;
- 5) інструкції, методики, анкети, бізнес-плани, стратегії, опис алгоритмів і програм розв'язування задач на ЕОМ тощо, які розроблені в процесі виконання курсової роботи;
- б) звітність підприємств, організацій, державних установ чи міжнародних організацій тощо.

Додатки є необов'язковим компонентом курсової роботи, і їх виділяють у разі потреби. Кількість додатків не обмежена, однак надмірний їхній обсяг також небажаний.

## IV. Правила оформлення курсової роботи

### 4.1. Загальні вимоги

Літературне оформлення курсової роботи є важливим елементом її виконання й одним із багатьох чинників, на які зважає комісія під час захисту. Передусім звертають увагу на змістовний аспект викладу матеріалу (логічність і послідовність, повнота і репрезентативність, тобто широта використання наукових джерел, загальна грамотність та відповідність стандартам і прийнятим правилам), а також на текст роботи, список літератури і додатки, на зовнішнє оформлення титульної сторінки.

Оформлення курсових робіт відповідно до Державного стандарту України є важливим етапом узгодження формальної сторони та змісту наукового дослідження. Виконують його згідно з державними стандартами України ДСТУ 3008-95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення” [10] та ДСТУ 3582-97 “Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила” [13].

Невідповідність оформлення роботи державним стандартам і вимогам може суттєво вплинути на остаточну оцінку, а через значні відхилення роботу можуть узагалі не допустити до захисту. Тому оформленню роботи приділяють особливу увагу.

Курсову роботу набирають на комп'ютері та друкують на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм). Окремі таблиці та ілюстрації можна виконати на аркуші формату А3. *Загальний обсяг дослідження має бути в межах 30-35 сторінок комп'ютерного набору (без списку літератури та додатків), підготовленого з використанням текстового редактора Word. Текст роботи треба друкувати*

через 1,5 інтервалу шрифтом Times New Roman (кегель 14) звичайної щільності та масштабу, залишаючи поля таких розмірів: зверху та знизу – 20 мм, праворуч – 10–15 мм, ліворуч – 30 мм. Абзацний відступ повинен бути однаковим по всьому тексту роботи і дорівнювати 10 мм; між абзацами немає додаткових інтервалів. На сторінці – 30 рядків.

До загального обсягу курсової роботи не зараховують додатки, список опрацьованої літератури, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки, але всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають загальній нумерації. Сторінки, структурні частини роботи, рисунки, таблиці та формули нумерують арабськими цифрами.

Першою сторінкою курсової роботи є титульна, яку, як і сторінку зі змістом, враховують у нумерації, але номер сторінки на ній не ставлять. Зразок оформлення титульної сторінки наведено в додатку Н. Другою сторінкою є *Завдання на курсову роботу*, яке підшивають у роботу, але не враховують у нумерації сторінок дослідження. Зразок оформлення та заповнення бланка завдання є в додатку М. Наступною є сторінка зі змістом курсової роботи, що відображає її структурні частини, навпроти кожної з яких праворуч зазначають номер їхніх початкових сторінок. *На решти сторінках, починаючи із третьої (вступу), номер ставлять у правому нижньому куті без крапки.*

Назви основних структурних одиниць роботи потрібно друкувати великими літерами симетрично до тексту (ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ОПРАЦЬОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ). Заголовки інших складових курсової роботи (параграф, пункт, підпункт) друкують малими літерами (крім першої) з абзацного відступу. Порядковий номер параграфа ставлять перед його назвою. Крапки в кінці жодного заголовка не ставлять. Якщо заголовок не поміщається в один рядок, то не доцільно ставити переноси (поділ)

слів; наступний рядок повинен починатися з того самого відступу, заголовки має бути розміщений по центру рядка і написаний звичайним шрифтом та кеглем (розміром) 16 пунктів. Заголовки (назви) таких структурних частин курсової роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список опрацьованої літератури, не мають порядкового номера, тобто не можна друкувати: “1. ВСТУП” або “6. ВИСНОВКИ”. Заголовок від тексту структурної частини (крім назв пунктів та підпунктів) відділяють одним інтервалом (порожнім рядком). Кожну структурну частину курсової роботи треба розпочинати з нової сторінки (окрім наступного пункту чи підпункту, який починається відразу після закінчення попереднього). Остання сторінка параграфа повинна бути заповнена текстом на 75 %. Якщо на цій сторінці є лише два–три рядки, то текст потрібно скоротити і цю сторінку вивільнити.

Необхідно витримувати пропорції обсягу всіх частин курсової роботи. Зокрема, вступ і висновки разом не повинні перевищувати 15 % її загального обсягу. Бажано, щоб рівномірним був розподіл матеріалу й за параграфами. Наприклад, якщо основний текст роботи (без вступу і висновків) становить 30 сторінок, то приблизний поділ за параграфами має бути таким: параграф 1 – 8 сторінок, параграф 2 – 12, параграф 3 – 10 сторінок.

Підпункти нумерують у межах кожного параграфа, а тому вони мають двозначну нумерацію, перша цифра означає номер відповідного параграфа, друга – відповідного пункту. Між цифрами та після другої цифри ставлять крапку. Наприклад, позначення “3.1.” означає перший підпункт третього параграфа. Назву пункту наводять у тому ж рядку, що й його порядковий номер.

У разі згадування в тексті прізвищ (учених-дослідників, практиків) ініціали, зазвичай, ставлять перед прізвищем (С. М. Панчишин, а не Панчишин С. М., як це прийнято у списку літератури). Між



*ініціалами та між ними і прізвищем ставлять не звичайний пропуск, а нерозривний* (для цього використовують одночасну комбінацію клавіш Ctrl, Shift та Space). Це роблять для того, щоб однорідна інформація не була в різних рядках тексту, що ускладнює його розуміння. Нерозривний пропуск також використовують:

- між числовим значенням певної величини та одиницями її вимірювання (наприклад, 2009 р., 15 млн грн тощо);
- для виділення порядковості у числах (наприклад, 111 564 грн);
- у посиланнях на ілюстрації, таблиці тощо (наприклад, див. табл. 2.2) та ін.

Перед редагуванням доцільно відкласти текст дослідження і повернутися до нього через деякий час, щоб подивитися на роботу очима сторонньої особи. Весь цей час не потрібно читати щось на тему роботи, однак постійно думати над нею. У цей період, коли тема вивчена та викладена, з'являються власні думки, власна оцінка та розуміння проблеми – неодмінна умова поліпшення структури і змісту роботи.

Під час редагування тексту бажано прочитати роботу вголос, що дасть змогу побачити можливу непереконливість доказів, кострубатість фраз та ін. Не треба боятися скорочувати написане – від цього текст тільки виграє. Під час підготовки роботи треба ретельно відредагувати кожне речення, звернути увагу на вибір необхідних формулювань, які б просто і чітко, коротко й доступно виражали зміст викладених питань. Не варто послуговуватися складними синтаксичними конструкціями – вони часом слабо пов'язані між собою логічно, містять двозначні тлумачення тощо.

#### *4.2. Оформлення ілюстративного матеріалу (рисуноків, таблиць, формул тощо)*

Зібраний цифровий матеріал подають у вигляді таблиць, схем, діаграм, графіків тощо. Особливу увагу потрібно приділити їхньому правильному оформленню і побудові. Вони повинні бути логічним продовженням викладених теоретичних положень і слугувати основою для відповідних висновків та пропозицій. Не рекомендують наводити підряд декілька ілюстрацій, оскільки в цьому випадку може виникнути плутанина в описі власних міркувань, висновків та пропозицій. Одна з головних вимог до графічного і табличного матеріалу – їхня наочність. Заголовки (назви) таблиць, схем, графіків, діаграм мають відображати основний зміст ілюстративного матеріалу та містити три обов'язкові елементи, а саме: назву і порядковий номер (для кожного типу ілюстрацій); назву об'єкта, який характеризують; період, за який наведено дані. Наприклад, у таблицях зазначають одиниці вимірювання, об'єкт аналізу, часовий ряд дослідження, а в графіках – масштаб тощо.

Ілюстрації треба подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або, в окремих випадках, на наступній сторінці. Ілюстративний матеріал, розміри якого більші від формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках. Ілюстрації в роботі позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно у межах параграфа (крім ілюстрацій, винесених у додатки), тобто номер ілюстрації складається з двох цифр та крапки між ними (порядкового номера параграфа та ілюстрації). Наприклад, Рис. 1.3 (третій рисунок першого параграфа). *На всі ілюстрації повинні бути посилання в тексті роботи. Номер рисунка, його назву та посилання на джерело розміщують під ілюстрацією. Якщо для пояснення змісту рисунка потрібна експлікація (легенда), то її розміщують одразу під рисунком перед його*

назвою. Не доцільно подавати посилання на ілюстрації в тексті курсової роботи як самостійні фрази, у яких лише повторюють те, що написано в назві рисунка. У тому місці, де викладено аспект, пов'язаний з ілюстрацією, потрібно розмістити посилання на неї у круглих дужках “(рис. 2.1)” або скориставшись словами: “... як це видно з рис. 2.1” чи “... як це показано на рис. 3.2” тощо.

У курсовій роботі доцільно та бажано використовувати секторні, стовпцеві та інші діаграми, а також лінійні графіки, які чітко відображають порівняльні характеристики, тенденції розвитку та взаємопов'язаність показників.

Для побудови графічних моделей і розв'язування економіко-математичних завдань рекомендовано скористатися спеціальним безкоштовним програмним забезпеченням, наприклад Microsoft Visio, Advanced Grapher (<http://www.alentum.com/agrapher/>) та збіркою прикладних он-лайн програм (<http://ua.onlinemschool.com/math/assistance/>).

Цифровий матеріал у курсовій роботі, зазвичай, подають у вигляді таблиць. *Таблицю* розмішують після першого згадування про неї у тексті так, щоб її можна було читати без повертання переплетеного блоку курсової роботи або з повертанням за годинниковою стрілкою. Кожна таблиця повинна мати назву (має точно та стисло відображати її зміст), яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту (назву не підкреслюють). Назву і слово “Таблиця” пишуть з великої літери без скорочень. Нумерують таблиці так само, як і рисунки. У правому верхньому кутку над заголовком таблиці розміщують напис Таблиця і зазначають її порядковий номер у межах відповідного параграфа (наприклад, Таблиця 2.4 – четверта таблиця другого параграфа). *Нижче наведено приклад побудови та оформлення таблиці.*

Країни, які запровадили євро<sup>1</sup>

Країна	Стара валюта	Дата переходу	Курс обміну
Країни ЄС			
Австрія	Австрійський шилінг	1 січня 1999	13,7603 ATS
Бельгія	Бельгійський франк	1 січня 1999	40,3399 BEF
Ірландія	Ірландський фунт	1 січня 1999	0,787564 IEP
Іспанія	Іспанська песета	1 січня 1999	166,386 ESP
Італія <sup>2</sup>	Італійська ліра	1 січня 1999	1936,27 ITL
Люксембург	Люксембурзький франк	1 січня 1999	40,3399 LUF
Нідерланди <sup>3</sup>	Нідерландський гульден	1 січня 1999	2,20371 NLG
Німеччина	німецька марка	1 січня 1999	1,95583 DEM
Португалія	Португальське ескудо	1 січня 1999	200,482 PTE
Фінляндія	Фінляндська марка	1 січня 1999	5,94573 FIM
Франція <sup>4</sup>	Французький франк	1 січня 1999	6,55957 FRF
Греція	Грецька драхма	1 січня 2001	340,750 GRD
Словенія	Словенський толар	1 січня 2007	239,640 SIT
Кіпр <sup>5</sup>	Кіпрський фунт	1 січня 2008	0,585274 CYP
Мальта	Мальтійська ліра	1 січня 2008	0,429300 MTL
Словаччина	Словацька крона	1 січня 2009	30,126 SKK
Естонія	Естонська крона	1 січня 2011	15,6466 EEK
Латвія	Латвійський лат	1 січня 2014	0,702804 LVL
Литва	Литовський лит	1 січня 2015	3,452728 LTL
Країни, які офіційно використовують євро, однак не є учасниками ЄС			
Ватикан	Ватиканська ліра	1 січня 1999	1936,27 VAL
Монако	Монакський франк	1 січня 1999	6,55957 MCF
Сан-Маріно	Санмарінська ліра	1 січня 1999	1936,27 SML
Андорра	Іспанська песета Французький франк	1 січня 1999	166,386 ESP 6,55957FRF
Косово	Німецька марка	1 січня 2002	1,95583 DEM
Чорногорія	Німецька марка	1 січня 2002	1,95583 DEM

<sup>1</sup> Для цих методичних рекомендацій оновлено за станом на 1 червня 2015 року.

<sup>2</sup> Італійська комуна (муніципалітет) Кампіоне д'Італія провінції Комо в Ломбардії, яка є італійським ексклавом у Швейцарії та відокремлена від території Італії горами, використовує швейцарський франк. Однак євро там теж вільно перебуває в обігу та є легальним платіжним засобом.

<sup>3</sup> Аруба, Кюрасао та Сент-Мартен є частинами Королівства Нідерланди (автономними країнами), але не ЄС. Перша використовує арубійський флорин, який прив'язаний до долара США (1 долар = 1,79 флоринів), а дві інші – нідерландський антильський гульден, який у 2015 р. планують замінити на карибський гульден (прив'язані до долара США за курсом 1 долар = 1,79 гульденів). Водночас Карибські спеціальні муніципалітети Нідерландів (складаються з островів Бонайре, Сінт-Естатіус і Саба) використовують долар США.

<sup>4</sup> Нова Каледонія, Французька Полінезія, Уоліс та Фотуна використовують обмінний тихоокеанський франк (ОТФ), який прив'язаний до євро (1 ОТФ = 0,00838 євро).

<sup>5</sup> Самопроголошена Турецька Республіка Північного Кіпру, яка не визнана ЄС, використовує офіційно турецьку ліру, однак євро теж перебуває у вільному обігу.

*Джерело:* Крупка І. М. Міжнародна валютно-кредитна система / І. М. Крупка, М. С. Мрочко // *Гроші та кредит* : підручник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – С. 378.

Якщо всі цифрові дані таблиці мають одну й ту ж одиницю вимірювання, то її виносять у заголовок. Кількість знаків після коми у заповнених таблицях повинна бути однаковою.

Під таблицею поміщають примітки та джерела (також можна подавати у квадратних дужках після назви таблиці), з яких запозичена відповідна аналітична інформація (якщо таблиця авторська, то це зазначають, пишучи “Побудовано, Розраховано або Розроблено автором за: наприклад, даними НБУ – [www.bank.gov.ua](http://www.bank.gov.ua) та МВФ – [www.imf.org](http://www.imf.org)”), чи уточнюють значення окремих показників (наприклад, рік, для якого обчислено цей показник, відрізняється від зазначеного у назві таблиці часового проміжку тощо).

Під час побудови таблиць потрібно пам’ятати про особливості вживання та значення таких позначень як:

- тире (–) – явищ не було;
- крапки (...) – відомостей нема;
- нуль (або 0,0) – явища відбулися, але у вимірах, що менші від тих, які можуть бути виражені використаними у таблиці розрядами;
- символ (×) – заповнення клітинки за характером побудови таблиці не має сенсу.

Якщо рядки або стовпці таблиці виходять за формат сторінки, то таблицю ділять на частини, які розміщують послідовно на наступних сторінках, на яких дублюють тільки шапку таблиці (без назви) та над нею зазначають “Продовження (закінчення) таблиці ... (номер, наприклад 1.5)”. У разі поділу таблиці на частини дозволено замінити у шапці заголовки стовпців або рядків номерами, нумеруючи їх також і в першій частині таблиці.

*Якщо таблицю майже не аналізують у тексті параграфа або вона займає більше  $\frac{3}{4}$  сторінки, проте має певний інформативний зміст, то її виносять у Додатки. Таблиці мають бути не гро-*

мізdkими, щоб читач міг легко усвідомити значення наведених даних. Небажано давати таблиці у формі затвердженої статистичної звітності.

Часто у курсових роботах використовують різні математичні формули. Формули рекомендують *набирати з використанням редактора формул* (наприклад, Microsoft Equation, Math Type тощо) так, щоб розмір основних символів відповідав розміру шрифту тексту дослідження (тобто інтервал 1,5, шрифт Times New Roman, кегль 14).

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула є частиною речення, його рівноправним елементом. Тому в кінці формул та у тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації, зокрема: а) у тексті перед формулою є узагальнювальне слово; б) цього потребує побудова тексту, розміщеного перед формулою.

Розділовими знаками між формулами, які йдуть одна за одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо після формули до зазначення її номера. Розділові знаки між формулами при парантезі ставлять усередині парантеза. Після таких громіздких математичних виразів, як визначники і матриці, розділові знаки можна не ставити. Невеликі і нескладні формули, які не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту. Якщо формула не вміщається в один рядок, то її треба перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (–), множення ( $\times$ ) чи ділення (:). Важливі рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками, тобто вище і нижче кожної формули потрібно залишити один вільний рядок. Наприклад:

Коефіцієнт імпортої залежності – це відношення обсягів імпорту товару до обсягів його споживання у країні, який визначають за формулою

$$K_{iz} = \frac{M}{C}, \quad (4.1)$$

де  $M$  – обсяг імпорту певного товару у країні;  $C$  – обсяг споживання товару (реальна місткість ринку певного товару в країні).

Водночас обсяг споживання розраховують як

$$C = Y - X + M, \quad (4.2)$$

де  $Y$  – обсяг виробництва певного товару;  $X$  – обсяг експорту певного товару з країни;  $M$  – обсяг імпорту цього товару у країну.

У формулах як символи економічних понять потрібно застосовувати усталені загальноприйняті позначення. Пояснення використаних у формулі позначень (символів), якщо вони не пояснені у тексті вище, розміщують безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій вони наведені в формулі. Перший рядок розпочинають словом “де” без двокрапки.

*У роботі потрібно нумерувати всі формули та робити відповідні посилання.* Номер формули складається з номера параграфу та порядкового номера формули, відокремлених крапкою. Порядкові номери формул позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого краю сторінки нарівні відповідної формули без крапок від неї до її номера, наприклад: (2.3) – третя формула другого параграфу. Номер, який не поміщається в рядку з формулою, переносять у наступний. Номер громіздкої формули, яка не поміщається в одному рядку, у разі перенесення розміщують на рівні останнього рядка. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули. Номер групи формул, розміщених на

окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою (парантезом), ставлять праворуч від вістря парантеза, що всередині групи формул і звернене в бік номера.

*Посилання у тексті на формули (їхні номери) наводять у дужках (наприклад, “коефіцієнт еластичності імпорту, обчислений за формулою (2.2), характеризує ...”).* Нагадаємо, що посилання на ілюстрації (рисунок, таблиці тощо) роблять у тексті за допомогою їхніх порядкових номерів, які у дужки не беруть (наприклад, “на рис. 1.2 зображено...”, “у табл. 3.1 наведено...”, “...тощо (див. табл. 2.4).”).

*У курсовій роботі недопустимо використання: сканованого ілюстративного матеріалу (рисуноків, таблиць, формул тощо); рамок та заливок тла (у графіках, діаграмах тощо); виносок; застосування графічних ефектів (колір, об'єм, тінь тощо) до тексту роботи, у тому числі й назв ілюстрацій.*

Ілюструють курсові роботи, враховуючи загальний задум, за ретельно продуманим тематичним планом, який допомагає уникнути випадкових ілюстрацій, пов'язаних з другорядними деталями тексту. Кожна ілюстрація повинна відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Кількість ілюстрацій у курсовій роботі визначена її змістом і доцільністю, щоб надати тексту зрозумілості та конкретності.

#### *4.3. Правила цитування та посилання на джерела*

Під час написання курсової роботи студент повинен посилатися на першоджерела (інформацію, матеріали тощо), які використано у дослідженні, оскільки вони є предметом інтелектуальної власності. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити вірогідність (достовірність) цитованої інформації та надають потрібні відомості щодо документа, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг тощо.



Цитати наводять для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу тої чи іншої праці. Науковий етикет передбачає точне відтворення цитованого тексту, оскільки найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починають і закінчують лапками та наводять у тій граматичній формі, у якій він є у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяють лапками, за винятком тих, що породили загальну полеміку;

б) допустимі пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту, який позначають трьома крапками і ставлять їх у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці). Якщо перед пропущеним текстом або після нього стояв розділовий знак, то його не зберігають;

в) у разі непрямого цитування (переказ, викладення думок інших авторів своїми словами) треба бути максимально точним у викладенні міркувань автора, коректним щодо оцінювання його результатів. Недослівний переказ чужих думок не беруть у лапки, однак посилання на відповідне джерело робити обов'язково.

*Кожен показник, цифра чи цитата у курсовій роботі повинні мати посилання, яке може бути зроблене в детальній<sup>2</sup> чи короткій<sup>3</sup> формі. У курсовій роботі рекомендовано використовувати коротке посилання, наприклад: [15, с. 154], де перша цифра “15” означає номер джерела у списку опрацьованої літератури, а друга “154” – сторінку, на якій наведено зазначені дані або цитовану тезу. У*

<sup>2</sup> Детальне посилання на першоджерело роблять у вигляді зносок під рискою внизу сторінки, на якій завершується цитата чи виклад чужих думок, з наведенням повного бібліографічного опису цитованого джерела (зазначення прізвищ та ініціалів авторів, назви праці, видавництва, місця і року видання, сторінок, які містять цитовану інформацію тощо).

<sup>3</sup> Коротке посилання роблять одразу після завершення цитати чи викладу думки інших авторів або в кінці речення у квадратних дужках (клямрах).

випадку одночасного посилання на декілька джерел посилання оформляють так: [5, с. 19; 11, с. 5; 23, с. 9], тобто автор одночасно посилається на 5, 11 та 23 джерело у списку використаної літератури.

У наукових роботах доволі часто використовують *примітки* до тексту і таблиць, у яких наводять довідкові та пояснювальні дані. Нумерують їх послідовно в межах однієї сторінки. Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова “Примітка” ставлять крапку. Якщо ж приміток на одному аркуші декілька, то після слова “Примітки” ставлять двокрапку. У курсових роботах примітки можна подавати без слова “Примітка” (наприклад, див. с. 41). Саме слово “Примітки” і їхній текст набирають таким же шрифтом, що і текст роботи, проте меншим (зазвичай, 10) кеглем.

#### *4.4. Оформлення списку опрацьованої літератури та додатків*

У курсовій роботі *список опрацьованої літератури* рекомендовано подавати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (назви публікації) нормативно-правових актів, збірників, довідників тощо. Авторів, які мають однакові прізвища, записують за алфавітним порядком їхніх ініціалів. Праці одного автора записують за першими буквами назв його праць (або за порядком років).

Список опрацьованої літератури розпочинають з нової сторінки, а самі джерела нумерують арабськими цифрами і розташовують (не перериваючи нумерації) у такій послідовності:

- 1) джерела кириличною абеткою в алфавітному порядку (опубліковані українською мовою, а після них – іншими, згруповано за мовною належністю);
- 2) іншомовні джерела в алфавітному порядку за латинською абеткою, а після них видані мовою з особливою графікою (арабською, вірменською, грузинською, єврейською, китайсь-

кою, японською тощо), які розміщують у кінці цього блоку в довільній послідовності.

Бібліографічний опис літературних джерел необхідно робити відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Зокрема, потрібну інформацію можна одержати з таких стандартів: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 “Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання” [2], ДСТУ 3582-97 “Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила” [13] та міжнародного стандарту бібліографічного опису ISBD [30]. *Приклади оформлення окремих позицій списку опрацьованих джерел згідно з цими стандартами наведено у додатку П.*

Список літератури не зараховують до обсягу тексту курсової роботи, проте нумерацію сторінок продовжують.

*Додатки* курсової роботи оформляють на наступних сторінках як її продовження або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх за порядком появи посилань у тексті роботи. Додатки повинні мати спільну з рештою тексту наскрізну нумерацію сторінок. Кожен додаток має розпочинатися з нової сторінки та мати назву (заголовок), надруковану вгорі малими літерами (крім першої) симетрично до тексту сторінки. З правого боку рядка над заголовком друкують з великої літери слово “Додаток” та його позначення (велика літера чи номер). Додатки позначають великими літерами української абетки (за винятком літер Г, І, З, Є, И, І, Ї, О, Ч, Ђ) або нумерують арабськими цифрами (якщо кількість додатків більша, аніж літер в абетці), наприклад, додаток Б або додаток 2. Якщо в роботі лише один додаток, то його позначають як “Додаток А”.

Якщо в додатку є текст, то в нього повинна бути назва. У разі потреби текст додатків можна поділяти на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які треба нумерувати в межах кожного додатка. У

цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; Б.3.1 – підрозділ 3.1 додатка Б; Д.4.1.2 – пункт 4.1.2 додатка Д. Необхідність поділу додатків на розділи може виникнути, наприклад, у випадку наведення однотипних форм статистичної звітності фірми про зовнішньоекономічну діяльність за декілька періодів.

Якщо у тексті додатка наведено ілюстрації, таблиці, формули тощо, то нумерувати їх потрібно в межах кожного додатка, позначаючи буквою відповідного додатка та порядковим номером, наприклад, рисунок Д.3 – третій рисунок додатка Д, таблиця А.2 – друга таблиця додатка А, формула В.5 – п'ята формула додатка В тощо. Якщо в тексті додатка лише одна ілюстрація чи одна таблиця, то їх нумерують як рисунок А.1 або таблиця Б.1. У посиланнях в тексті додатка на ілюстрації, таблиці рекомендують писати: "...на рис. А.2...", "...у табл. Б.4..." тощо.

## V. Керівництво та рецензування курсової роботи

Наукового керівника курсової роботи призначає кафедра, щоб надати студентові теоретичну та практичну допомогу в період підготовки та написання роботи. *Обов'язками наукових керівників є:*

1) допомагати студентові в остаточному формулюванні теми курсової роботи, розробленні її концепції та структури;

2) видавати студентові завдання на курсову роботу з зазначенням термінів виконання її структурних частин та провадити контроль за їхнім дотриманням;

3) надавати поради з питань вибору спеціальних літературних джерел, методології та методів дослідження, опрацювання й використання матеріалів;

4) консультувати з питань змісту тексту курсової роботи та контролювати її рівень;

5) рецензувати курсову роботу.

*Студент зобов'язаний періодично інформувати наукового керівника про хід написання роботи і консультуватися з питань, які породжують труднощі. За недотримання студентом календарного графіка виконання курсової роботи завідувач кафедри за поданням наукового керівника має право звернутися до ректора з пропозицією відрахувати студента як такого, що не виконує вимоги навчального плану.*

На різних етапах написання курсової роботи завдання наукового керівника змінюються. На першому етапі науковий керівник консультує студента щодо формулювання назви роботи, розглядає і коригує її план, дає рекомендації щодо списку літератури. У процесі виконання роботи науковий керівник є опонентом, виявляє недоліки щодо аргументації окремих положень, оформлення тощо і рекомендує способи їх усунення. *Студент зобов'язаний брати до уваги всі висловлені керівником зауваження та рекомендації. Водночас він може врахову-*

*вати їх лише частково, якщо критичний аналіз рекомендацій дає підстави для відхилення окремих із них. Це пов'язано з тим, що теоретично і методологічно правильне розроблення та висвітлення теми, а також якість змісту та оформлення курсової роботи повністю покладені на студента. Студент має пам'ятати, що науковий керівник не є ні співавтором, ні редактором роботи, а тому студент не повинен сподіватися на те, що керівник виправить наявні в роботі теоретичні, методологічні, стилістичні чи інші помилки.*

Після отримання зареєстрованої курсової роботи керівник виконує функції експерта і зобов'язаний не пізніше десятиденного терміну з дня реєстрації роботи дати письмову рецензію обсягом одна–дві сторінки (або заповнює бланк рецензії, який наведено в додатку В), у якій усебічно характеризує якість курсової роботи за такими напрямками:

- актуальність теми дослідження, ступінь її розкриття автором;
- відповідність змісту роботи темі, складеному плану, завданням та вимогам до курсової роботи;
- використання наукових і статистичних джерел, науково-теоретичний рівень дослідження та практичне значення роботи (її сильні сторони);
- зауваження, недоліки, упущення та дискусійні твердження роботи;
- якість оформлення роботи;
- обґрунтування можливості чи недоцільності допуску роботи до захисту

та ставить рекомендовану оцінку.

У рецензії повинні бути міркування щодо успішності виконання студентом поставлених перед ним теоретичних і практичних завдань. Рецензент наводить власний погляд на загальний рівень виконаної

роботи і ставить оцінку, яку враховують під час захисту. Рецензію повинен підписати рецензент та подати на кафедру не пізніше, ніж за сім днів до офіційного захисту курсової роботи. Зразок оформлення рецензії наведено у додатку Р.

Після рецензування науковий керівник на титульній сторінці робить висновок (напис) – “Допускається до захисту” або “На доопрацювання”, ставить дату, свій підпис та прізвище. Якщо подану курсову роботу потрібно доопрацювати, то керівник у рецензії перераховує недоліки та пропонує студенту їх усунути. *Курсова робота може бути не допущена до захисту у разі, якщо:*

- у роботі нема хоча б одної з обов’язкових структурних частин;
- зміст роботи не відповідає обраній темі або викладений матеріал не відповідає темі чи змісту роботи;
- у випадку виявлення фактів переписування матеріалу з інших джерел без посилань (тобто плагіату чи компіляції);
- роботу написано на тему, яка не передбачена у списку рекомендованих тем і не погоджена з науковим керівником роботи.

За позитивної рецензії курсову роботу допускають до захисту.

## VI. Підготовка до захисту і захист курсової роботи

*Студент*, отримавши позитивну рецензію на курсову роботу від наукового керівника та рішення про допуск до захисту, *повинен підготувати доповідь (до 10 хвилин)*, у якій чітко та лаконічно викласти основні положення роботи. Доповідь, зазвичай, готують у письмовій формі (орієнтовну схему виступу наведено у додатку С), однак *виступати потрібно вільно, не зачитуючи текст*.

У доповіді студент повинен розкрити такі важливі аспекти роботи: 1) актуальність теми дослідження; 2) мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження та структура роботи; 3) власні висновки за результатами проведеного аналізу, зміст запропонованих заходів та обґрунтування їхньої ефективності (на цю позицію рекомендовано відвести не менше 70 % часу, передбаченого для доповіді). У виступі мають бути відповіді на основні зауваження рецензента, а також зазначено, які рекомендації чи напрацювання вже впроваджено, будуть впроваджувати або де ще їх доцільно впроваджувати, якою є фактична чи очікувана соціально-економічна ефективність запропонованих студентом заходів.

*Під час виступу доцільно використати наочний матеріал* (рисунок, таблиці тощо), які можна роздрукувати на аркушах формату А4 (подати як *роздатковий матеріал* для голови та членів комісії (див. додаток Т)) або аркуші паперу великого формату, чи підготувати презентацію у Power Point та скористатись проекційною технікою. Кожна таблиця чи рисунок повинні мати змістовну назву, а їхня нумерація – відповідати порядку згадування у виступі. *Загальна кількість наочних матеріалів не повинна перевищувати п'ять одиниць*.

Потрібно пам'ятати, що висока якість виконаного курсового дослідження чи висока оцінка рецензента (керівника) не є гарантією



отримання високої оцінки на захисті, оскільки вона може бути знижена через некваліфікований захист курсової роботи студентом.

На вибір студента та за рішенням кафедри захист курсової роботи може відбуватися іноземною мовою. У такому разі доповідь повинна бути підготовлена відповідною іноземною мовою.

*Захист курсової роботи* відбувається згідно з графіком, що затверджений деканатом, на прилюдному засіданні комісії, яку затверджено у передбаченому порядку в складі керівника і двох–трьох членів кафедри та в присутності всіх студентів академічної групи. Для захисту роботи відводять не більше 15 хвилин. *Захист курсової роботи відбувається за такою процедурою:*

- оголошення рецензії;
- доповідь студента;
- запитання до автора членів комісії та осіб, присутніх на захисті, і відповіді на них;
- заключне слово студента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Після доповіді члени комісії та присутні ставлять додаткові запитання на тему курсової роботи (або розділів економічної науки, з нею пов'язаних), щоб вияснити теоретичну підготовку студента з цієї проблеми, знання ним спеціальної літератури, вміння викласти й обґрунтувати результати власного дослідження, визначити рівень його професійної підготовки та ерудиції. Студент зобов'язаний коротко і вичерпно відповісти на поставлені запитання, а також на зауваження, зроблені у виступах присутніх на захисті та рецензії. Студент під час відповідей на запитання має право користуватися своєю курсовою роботою.

За змістом та стилем доповіді й відповідями на запитання комісія на закритому засіданні робить висновок про рівень знань студента,

його вміння публічно виступати та аргументовано захищати власний погляд й ухвалює рішення щодо оцінки (критерії оцінювання курсової роботи та основні умови одержання оцінки наведено у додатках У та Ф ). У разі різних оцінок роботи членами комісії думка голови є вирішальною. *Рішення комісії оголошує голова в той же день, воно є остаточним та не підлягає оскарженню.* Оцінку за курсову роботу вносять до залікової книжки студента та в екзаменаційну відомість.

У випадках, коли захист курсової роботи визнають незадовільним, завідувач кафедри визначає, чи може студент подати цю ж роботу на повторний захист після доопрацювання та врахування зауважень (доопрацьовану роботу скеровують на рецензування разом з першим варіантом роботи з рецензією), чи зобов'язаний опрацювати нову тему (визначену завідувачем кафедри). Таким студентам призначають дату захисту у передбаченому порядку.

Студентам, які не захищали курсову роботу з поважних причин (документально підтверджених), може бути визначено іншу дату захисту.

*У разі, якщо студент не захистив курсової роботи (незалежно від причин), його вважають неатестованим і не допускають до складання іспиту з дисципліни “Міжнародна економіка”.*

## Список опрацьованої літератури

1. *Артемчук Г. І.* Методика організації науково-дослідної роботи : навч. посіб. / Г. І. Артемчук, В. М. Курило, М. П. Кочерган. – К. : Форум, 2000. – 270 с.
2. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання [Текст] : (ГОСТ 7.1–2003, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – [Чинний з 2007-07-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. (Національний стандарт України).
3. *Білуха М. Т.* Основи наукових досліджень : підручник для студ. екон. спец. вузів / М. Т. Білуха. – К. : Вища школа, 1997. – 271 с.
4. *Бойко Р. В.* Без компіляцій і плагіату! (Про юридичні аспекти попередження незаконних запозичень у дисертаційних дослідженнях) / Р. В. Бойко, М. О. Фролов // Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 12. – С. 11–13.
5. *Галевич О. К.* ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : метод. рекомендації з впровадження / О. К. Галевич, І. М. Штогрин. – Львів, 2008. – 20 с.
6. *Гарасим П. М.* Методологія та методика економічних досліджень : Навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів екон. спеціальностей / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, П. Я. Хомин. – Тернопіль : Астон, 2006. – 414 с.
7. *Грабинський І. М.* Курсові та дипломні роботи : методичні рекомендації до написання та основні вимоги до оформлення : вид. 2-ге., доп. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 44 с.
8. *Грищенко І. М.* Основи наукових досліджень : навч. посіб. / І. М. Грищенко, О. М. Григоренко, В. А. Борисейко. – К. : КНТЕУ, 2001. – 185 с.
9. *Гуменюк Ю. П.* Методичні вказівки по виконанню курсових робіт з дисципліни “Теорія міжнародної економіки” для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності “Міжнародна економіка” / Ю. П. Гуменюк, З. М. Бойко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2007. – 21 с.
10. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення: ДСТУ 3008-95. – [Чинний від 1995-02-23]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 38 с. – (Національний стандарт України).
11. *Занько Ю. С.* Методичні рекомендації до оформлення курсових робіт для слухачів фінансово-економічного факультету / Ю. С. Занько, В. Й. Плиса, З. П. Ріль. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 20 с.
12. Збірник матеріалів щодо методичного забезпечення навчального процесу / [Притульська Н. В., Ротова Т. А., Калиновська Л. Є., Щетініна О. Д.] – К. : КНТЕУ, 2008. – 138 с.

13. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила: ДСТУ 3582-97. – [Чинний від 1998-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1998. – 16 с. – (Національний стандарт України).
14. Методичні рекомендації для написання курсової роботи з дисципліни “Міжнародна економіка” для студентів спеціальності “Міжнародна економіка” та спеціальності “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”: Навчально-методичний посібник / [Черваньов Д. М., Рокоча В. В., Нагачевська Т. В., Кузьома О. Ю.] – К. : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – 32 с.
15. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи магістра для студентів спеціальностей 8.03050103 “Міжнародна економіка”, 8.18010016 “Бізнес-адміністрування” / [В. Д. Базилевич, А. О. Старостіна, Н. Ю. Кочкина та ін.]. – К. : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2014. – 74 с.
16. Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврія за спеціальностями напрямку 0501 – “Економіка і підприємництво” : Галузевий стандарт вищої освіти України. – К. : КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2006. – 125 с.
17. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті // Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 3. – С. 9–13.
18. Про вищу освіту : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
19. Про затвердження Положення про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук [Електронний ресурс] / Наказ МОН України № 202 від 21 лютого 2012 року. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0389-12>
20. Про методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / Лист МОН № 1/9-119 від 26.02.2010. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/985->
21. Про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук у 2014/2015 навчальному році [Електронний ресурс] / Наказ МОН України № 1193 від 21 жовтня 2014 року. – Режим доступу: [http://osvita.ua/legislation/Vishya\\_osvita/43477/](http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/43477/)
22. Старостіна А. О. Визначення мети, завдань, предмета та об’єкта кваліфікаційної наукової роботи (на прикладі дослідження управління підприємниць-

- кими ризиками в Україні) [Електронний ресурс] / А. О. Старостіна, В. А. Кравченко. – Режим доступу: [http://www.econom.univ.kiev.ua/GS/01112014/1/Starostina\\_Kravchenko\\_article.pdf](http://www.econom.univ.kiev.ua/GS/01112014/1/Starostina_Kravchenko_article.pdf).
23. *Старостіна А. О.* Сутність та практичне застосування методики конструювання категоріального апарату економічної науки [Електронний ресурс] / А. О. Старостіна, В. А. Кравченко. – Режим доступу: [http://www.econom.univ.kiev.ua/GS/01112014/1/Nature\\_and\\_practical\\_application\\_of\\_the\\_economic\\_concepts\\_and\\_categories\\_construction\\_method\\_globalisation\\_and\\_business\\_risk\\_are\\_used\\_as\\_concept\\_example\\_\\_13920.pdf](http://www.econom.univ.kiev.ua/GS/01112014/1/Nature_and_practical_application_of_the_economic_concepts_and_categories_construction_method_globalisation_and_business_risk_are_used_as_concept_example__13920.pdf)
24. *Стеченко Д. М.* Методологія наукових досліджень : підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – К. : Знання, 2005. – 309 с.
25. *Стирський М. В.* Методичні рекомендації з питань написання дипломних робіт за спеціальністю “Економічна теорія”. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 26 с.
26. *Устіннікова О.* Введення в дію нового стандарту з бібліографічного опису ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Основні відмінності від ГОСТ 7.1.-84: нові правила бібліогр. опису [Електронний ресурс] / Ольга Устіннікова, Прасковія Сенько, Світлана Юлдашева, Надія Регідайло. – К. : Кн. палата України. – Режим доступу : [http://www.ukrbook.net/DSTU\\_pabl.htm](http://www.ukrbook.net/DSTU_pabl.htm)
27. *Фаренік С. А.* Логіка і методологія наукового дослідження / С. А. Фаренік. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 338 с.
28. *Шейко В. М.* Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко : 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання-Прес, 2002. – 295 с.
29. Щодо документів про вищу освіту з відзнакою [Електронний ресурс] / Лист МОН України № 1/9-226 від 26 березня 2012 року. – Режим доступу: [http://osvita.ua/legislation/Vishya\\_osvita/28571/](http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/28571/)
30. International Standard Bibliographic Description: Preliminary Consolidated Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/isbd/isbd-cons\\_2007-en.pdf](http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/isbd/isbd-cons_2007-en.pdf)

## Додатки

### Додаток А

#### Тематика курсових робіт<sup>4</sup>

1. Сучасний світовий економічний порядок (основні інститути).
2. Сучасні тенденції розвитку міжнародного поділу праці.
3. Етапи і тенденції розвитку світової економіки.
4. Розвинені країни у світовій економіці.
5. Нові індустріальні країни у міжнародній економіці.
6. Інструменти зовнішньоекономічної політики *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
7. Зовнішньоекономічна політика розвинених держав.
8. Зовнішньоекономічна політики країн, що розвиваються.
9. Лібералізація економіки у контексті “Вашингтонського консенсусу” *(на прикладі певної країни)*.
10. Зовнішньоекономічна політика *(на прикладі певної країни)*.
11. Ефективність зовнішньоекономічних зв’язків *(на прикладі певної країни)*.
12. Зовнішньоекономічна стратегія розвитку *(на прикладі певної країни)*.
13. Гоекономічна політика США *(певної країни)* у *(ЦСЄ, Африці, ПСА тощо)*.
14. Міжнародна координація економічної політики *(антициклічної, фінансової тощо)*
15. Глобалізм як ознака сучасного етапу розвитку світової економіки.
16. Антиглобалістський рух у сучасному світі
17. Міжнародні економічні санкції
18. Відповідальність за порушення міжнародних економічних санкцій
19. Україна у світовій господарській системі.
20. Конкурентні переваги України у світовій економіці.
21. Інтеграція України у світову економіку.
22. Детермінанти формування моделі відкритої економіки України.
23. Зовнішньоекономічна діяльність України.
24. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
25. Економіко-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
26. Міжнародна економічна діяльність фінансово-промислових груп України
27. Міжнародна торгівля у XXI ст.
28. Теорія порівняльних переваг у сучасній міжнародній торгівлі.
29. Меркантилістська теорія міжнародної торгівлі.
30. Теорія співвідношення факторів виробництва у міжнародній торгівлі XXI ст.
31. Теорія Гекшера–Оліна та структура торгових потоків у світовій економіці *(на прикладі двох чи більше країн)*.
32. Парадокс Леонт’єва *(на прикладі певної країни)*.
33. Еволюція альтернативних теорій міжнародної торгівлі.
34. Сучасні моделі міжнародної торгівлі.

---

<sup>4</sup> Рекомендовано сформувати три комплекти.

## Продовження додатка А

35. Модель факторної оборотності у міжнародній торгівлі.
36. Теорія Столпера–Семюелсона та її значення в аналізі міжнародної торгівлі.
37. Теорія Ліндера та її значення в аналізі міжнародної торгівлі.
38. Внутрішньогалузева торгівля *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
39. Життєвий цикл продукту у міжнародній торгівлі *(на прикладі одного чи кількох товарів)*
40. Міжнародні товарні біржі *(на прикладі певної галузі, ринку чи товару)*.
41. Міжнародні виставки і ярмарки *(на прикладі певної галузі)*.
42. Стратегія виходу на зовнішній ринок *(на прикладі певної галузі, фірми чи товару)*
43. Нецінова конкуренція на світовому ринку *(певного товару)*
44. Організація комерційної діяльності на світовому ринку *(певного товару)*.
45. Процес укладення та зміст міжнародних контрактів у *(торгівлі, туризмі, рекламі, консалтингу, тощо)*.
46. Торгово-посередницькі операції на світовому ринку *(певного товару)*.
47. Економіко-правове врегулювання зовнішньоекономічних суперечок .
48. Страхування у міжнародній торгівлі.
49. Організація фінансування операцій міжнародної торгівлі.
50. Транспортно-експедиторське обслуговування зовнішньоекономічних зв'язків в Україні.
51. Порівняльний аналіз політики вільної торгівлі та протекціонізму *(двох і більше країн)*.
52. Політика протекціонізму в сучасних міжнародних економічних відносинах *(порівняльний аналіз двох і більше країн)*.
53. Протекціонізм та його вплив на національне виробництво і добробут *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
54. Митне регулювання міжнародної торгівлі *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
55. Немитні методи регулювання міжнародної торгівлі *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
56. Ліцензування зовнішньоекономічної діяльності *(на прикладі певної країни)*.
57. Приховані методи регулювання міжнародної торгівлі *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
58. Демпінг у зовнішній торгівлі *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
59. Світовий ринок *(певного товару: нафти, золота, зброї, творів мистецтва та антикваріату тощо)*.
60. Світовий ринок *(готельних, туристичних, лізингових, рекламних, страхових, ІТ тощо)* послуг.
61. Зовнішня торгівля *(на прикладі певної країни)*
62. Експортоорієнтована модель економічного розвитку *(на прикладі певної країни)*.
63. Експортна політика *(на прикладі певної країни)*.
64. Імпортна політика *(на прикладі певної країни)*.
65. Конкурентоспроможність держав у міжнародній економіці.

66. Міжнародна конкурентоспроможність *(на прикладі певної країни)*.
67. Міжнародні комерційні розрахунки.
68. Бартер у зовнішній торгівлі *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
69. Міжнародна електронна торгівля
70. Міжнародні торгові війни
71. Вплив зовнішньої торгівлі на функціонування національної економіки *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
72. Стратегія поліпшення умов торгівлі країни за глобалізації *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
73. Міжнародна торгівля як чинник економічного зростання *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
74. Взаємозв'язок міжнародної торгівлі та іноземних інвестицій *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
75. Міждержавна торгівля України та *(певної країни)*
76. Експортна орієнтація економіки України.
77. Міжнародні консалтингові операції в Україні.
78. Порівняльний аналіз зовнішньої торгівлі України та *(певної країни)*.
79. Україна на світовому ринку *(готельних, туристичних, лізингових, рекламних, страхових, ІТ тощо)* послуг за умов глобалізації.
80. Україна на світовому ринку *(на прикладі певного товару)*.
81. Митне регулювання зовнішньої торгівлі України *(на прикладі певної галузі чи комплексу)*.
82. Теорії прямих іноземних інвестицій.
83. Вплив міжнародного переміщення капіталу на економічне зростання *(на прикладі певної країни)*.
84. Вплив прямих іноземних інвестицій на економічне зростання *(на прикладі певної країни)*.
85. Іноземний капітал в економіці країн, що розвиваються.
86. Міжнародне переміщення капіталу *(на прикладі певної країни)*.
87. ЄС *(певна країна чи група країн)* у міжнародному переміщенні капіталу.
88. Світовий ринок прямих іноземних інвестицій.
89. Світовий ринок капіталів.
90. Світові фондові ринки.
91. Флуктуації фондового ринку за фінансової лібералізації *(на прикладі певної країни)*.
92. Світовий ринок факторингових послуг.
93. Волатильність міжнародних фінансових ринків
94. Світова фінансово-економічна криза 2008–2010 рр.
95. Прямі іноземні інвестиції у світовій економіці.
96. Прямі іноземні інвестиції у неусталених господарських системах.
97. Міжнародне регулювання прямого іноземного інвестування.
98. Портфельні іноземні інвестиції у світовій економіці.
99. Стратегії міжнародного портфельного інвестування.



100. Механізм здійснення міжнародних кредитних операцій.
101. Країни ЦСЄ на зовнішніх ринках запозичень капіталу.
102. Міжнародне фінансування розвитку малого бізнесу *(на прикладі певної країни)*.
103. Міжнародне венчурне інвестування
104. Інвестиційне середовище *(на прикладі певної країни)*.
105. Фінансово-економічні механізми стимулювання залучення іноземних інвестицій *(на прикладі певної країни)*.
106. Ризики іноземного інвестування.
107. Страхування міжнародних інвестиційних проектів.
108. Ефективність міжнародної інвестиційної діяльності (методологія оцінки).
109. Управління міжнародними інвестиційними проектами.
110. Вільні економічні зони *(на прикладі певної країни чи групи країн)*.
111. Офшорні зони у світовій економіці.
112. Оподаткування доходів на капітал за його міжнародного переміщення *(на прикладі певної країни)*.
113. Багатонаціональні компанії в міжнародній економіці.
114. ТНК як суб'єкти міжнародного інвестування.
115. Системи міжнародного менеджменту в транснаціональних корпораціях.
116. Трансферне ціноутворення в системі багатонаціональних компаній.
117. Міжнародне регулювання ліквідності страхових компаній.
118. Міжнародне регулювання банківської ліквідності.
119. Міжнародне регулювання аудиторської діяльності
120. Прямі іноземні інвестиції в економіку України.
121. Україна на світовому ринку капіталів.
122. Україна на міжнародному кредитному ринку.
123. Багатонаціональні компанії в економіці України.
124. Світовий ринок прав інтелектуальної власності.
125. Міжнародне передання технології.
126. Міжнародне регулювання ринку технологій
127. Міжнародна торгівля ліцензіями.
128. Міжнародне технічне сприяння *(на прикладі певної країни)*.
129. Міжнародне регулювання авторських та суміжних прав
130. Міжнародне регулювання у сфері патентного права
131. Міжнародне регулювання концесій
132. Міжнародна міграція робочої сили в *(Європі, Азії, Америці тощо)*.
133. Міжнародне регулювання міграції робочої сили.
134. Теоретичні концепції міжнародної міграції робочої сили.
135. Міграційна політика *(на прикладі певної країни)*
136. Роль трудових мігрантів в економіці *(певної країни)*
137. Міжнародний аутстафінг
138. Міжнародний аутсорсинг
139. Грошові перекази трудових мігрантів *(на прикладі певної країни чи регіону)*

## Продовження додатка А

140. Міжнародне порівняння диференціації доходів домогосподарств (*на прикладі двох і більше країн*)
141. Боротьба з бідністю на міжнародному рівні
142. Міжнародна благодійна допомога
143. Міжнародне регулювання статусу та економічної діяльності тимчасово переміщених осіб (*біженці*)
144. Вплив міжнародного туризму на економічний розвиток (*на прикладі певної країни*)
145. Вплив міжнародних спортивних заходів на економіку приймаючої країни (*на прикладі певної країни чи групи країн*)
146. Регулювання туристичної діяльності в системі міжнародної економіки.
147. Теорії валютного курсу.
148. Еволюція світової валютної системи.
149. Міжнародні валютні ринки (біржі).
150. Валютний ринок (*на прикладі певної країни*)
151. Ринок валютних деривативів
152. Валютні опціони.
153. Прогнозування валютного курсу.
154. Резервні валюти у світовій валютній системі.
155. Міжнародні резерви центральних банків.
156. Європейський валютний союз.
157. Європейська валютна система.
158. Вплив “євро” на економічний розвиток країн Європейського Союзу.
159. Доларизація економік незалежних держав.
160. Валютні кризи у світовій економіці.
161. Валютні стратегії в країнах з перехідною економікою.
162. Валютна політика (*на прикладі певної країни*)
163. Україна в системі міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.
164. Валютне регулювання експортно-імпоротної діяльності в Україні.
165. Валютний контроль в Україні.
166. Теорії регулювання платіжного балансу.
167. Теорія Мандела–Флемінга про досягнення внутрішньої і зовнішньої збалансованості економіки (*на прикладі певної країни*).
168. Монетарна політика у відкритій господарській системі (*на прикладі певної країни*).
169. Міжнародні принципи та правила складання зовнішньоекономічної статистики.
170. Роль Міжнародного валютного фонду в розвитку світової економіки.
171. Організація та процедура здійснення міжнародних розрахунків.
172. Зовнішня заборгованість країн, що розвиваються.
173. Криза зовнішньої заборгованості (*на прикладі Греції, Ірландії, України тощо*)
174. Міжнародна фінансова допомога країнам, що розвиваються.
175. Інтеграційні процеси у світовій економіці.
176. Регіональна економічна інтеграція в (*Азії, Африці тощо*).
177. Розвиток ЄС на сучасному етапі.
178. Структурні фонди ЄС.

179. Бюджетна політика ЄС.
180. Спільна сільськогосподарська політика країн ЄС.
181. Економічне інтеграційне об'єднання (*NAFTA, КАРИКОМ тощо*).
182. Транскордонне співробітництво та розвиток регіонів (*на прикладі ЄС, Польщі, України тощо*).
183. Транскордонне співробітництво України з ЄС.
184. Регіональна зовнішньоекономічна політика України.
185. Зовнішньоекономічна діяльність України в контексті інтеграції до ЄС.
186. Відносини України з регіональними економічними інтеграційними об'єднаннями.
187. Гоекономічна стратегія України
188. Міжнародні організації у світовій економіці.
189. Економічні структури системи ООН.
190. Діяльність (*певної міжнародної економічної організації*) на сучасному етапі.
191. Захист національних інтересів на внутрішньому і зовнішньому ринках країнами СОТ.
192. Міжнародні монопольні об'єднання у зовнішній торгівлі (*на прикладі ОПЕС тощо*).
193. Міждержавні організації країн-виробників та експортерів сировини (*на прикладі міді, алюмінію, чаю, кави, тощо*) на світовому ринку
194. Міжнародне антимонопольне регулювання.
195. Фінансова допомога міжнародних інституцій (*на прикладі певної країни*).
196. Міжнародна співпраця у боротьбі з (*ухиленням від сплати податків, корупцією, торгівлею людьми, наркотиками тощо*)
197. Участь України у (*певній міжнародній економічній організації*).
198. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями.
199. Відносини України з міжнародними економічними організаціями.

*Зразок заяви на затвердження теми курсової роботи  
та призначення наукового керівника*

Завідувачу кафедри  
аналітичної економії  
та міжнародної економіки  
ЛНУ імені Івана Франка  
проф. Панчишину С. М.  
студента групи ЕКР-31с  
Бадяк М. С.

*З А Я В А*

Прошу затвердити тему курсової роботи: “\_\_\_\_\_”  
\_\_\_\_\_” та  
призначити науковим керівником \_\_\_\_\_.  
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

\_\_\_\_\_  
(дата)

\_\_\_\_\_  
(підпис студента)

*Зразок бланка рецензії на курсову роботу*

Львівський національний університет імені Івана Франка

*Економічний факультет*

Напрямок підготовки 6.030503 – “міжнародна економіка”

**РЕЦЕНЗІЯ  
НА КУРСОВУ РОБОТУ**

\_\_\_\_\_ (прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема курсової роботи \_\_\_\_\_

2. Реєстраційний № \_\_\_\_\_, дата одержання “ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 201\_\_ р.

3. Обсяг роботи \_\_\_\_\_

(кількість сторінок)

4. Відповідність змісту роботи темі та завданням \_\_\_\_\_

5. Коротка характеристика роботи \_\_\_\_\_

6. Зауваження: \_\_\_\_\_

7. Якість оформлення роботи \_\_\_\_\_

8. Висновок про допуск роботи до захисту \_\_\_\_\_

9. Загальний висновок \_\_\_\_\_

10. Рецензент \_\_\_\_\_

(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

\_\_\_\_\_ (дата)

\_\_\_\_\_ (підпис рецензента)

*Наказ МОНМС України Про затвердження Положення про проведення  
Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт*

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

**Н А К А З**

м. Київ

21.02.2012

№ 202

Про затвердження Положення  
про проведення Всеукраїнського  
конкурсу студентських наукових  
робіт з природничих, технічних  
та гуманітарних наук

**Зареєстровано в Міністерстві  
юстиції України  
13 березня 2012 за № 389/20702**

Відповідно до статті 54 Закону України «Про вищу освіту», статті 39 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та з метою виявлення та підтримки студентської молоді, створення умов для її творчого зростання, активізації науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах, науково-методичного забезпечення системи вищої освіти

**НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Положення про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук, що додається.

2. Інституту інноваційних технологій і змісту освіти (Удод О. А.) подати цей наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції в установленому порядку.

3. Наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра Є. М. Суліму.

Міністр

Д. В. Табачник

**ЗАТВЕРДЖЕНО**  
Наказ Міністерства освіти  
і науки, молоді та спорту  
України  
21.02.2012 № 202

**Зареєстровано в Міністерстві  
юстиції України  
13 березня 2012 за № 389/20702**

**Положення про проведення  
Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт  
з природничих, технічних та гуманітарних наук**

**I. Загальні положення**

1.1. Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук (далі – Конкурс) проводиться щорічно з метою активізації наукової роботи студентів як найважливішого фактора формування фахівців нового типу, залучення студентів вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації до участі у наукових програмах, проектній, конструкторській та інших формах науково-дослідної діяльності.

1.2. Основними завданнями Конкурсу є:

виявлення та розвиток обдарованих студентів, сприяння реалізації їх здібностей;

стимулювання творчого самовдосконалення студентської молоді;

формування творчого покоління молодих науковців та практиків для різних галузей суспільного життя;

пропаганда досягнень науки, техніки та інноваційних технологій;

активізація науково-дослідної роботи студентів;

формування команд для участі в міжнародних олімпіадах, конкурсах, турнірах.

## *Продовження додатка Д*

1.3. У Конкурсі можуть брати участь студенти вищих навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації незалежно від форм власності та підпорядкування, у тому числі іноземці, що навчаються у цих навчальних закладах.

1.4. Конкурс проводиться у два тури:

перший тур – у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації;  
другий тур – у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації, визначених базовими.

1.5. Перелік галузей наук (спеціальностей, груп спеціальностей), з яких проводиться Конкурс, базові вищі навчальні заклади з проведення другого туру Конкурсу, склад організаційного комітету затверджуються наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України на три роки.

1.6. Галузь науки (спеціальність, група спеціальностей), на яку протягом трьох років щорічно подавалось менше двадцяти робіт, вилучається з переліку.

1.7. Під час проведення Конкурсу обробка персональних даних здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про захист персональних даних».

## II. Керівництво Конкурсом

2.1. Засновником Конкурсу є Міністерство науки і освіти, молоді та спорту України.

2.2. Контроль за організацією, проведенням та дотриманням вимог цього Положення здійснює організаційний комітет.

2.3. Організаційно-методичне забезпечення Конкурсу здійснює Інститут інноваційних технологій і змісту освіти.

2.4. Для організації та проведення першого туру Конкурсу у вищому навчальному закладі за наказом ректора створюється конкурсна комісія.

2.5. У базовому вищому навчальному закладі з проведення другого туру створюється галузева конкурсна комісія.

2.6. До складу галузевих конкурсних комісій входять науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу, у якому проводиться другий тур, представники інших вищих навчальних закладів, наукових установ, підприємств, громадських організацій тощо (за згодою).



## *Продовження додатка Д*

Головою галузевої конкурсної комісії є ректор або проректор вищого навчального закладу.

2.7. Галузеві конкурсні комісії можуть створювати у своєму складі секції з окремих спеціальностей під керівництвом заступників голови галузевої конкурсної комісії за умови, що галузь науки включає декілька спеціальностей.

### III. Вимоги до наукових робіт

3.1. На Конкурс подаються самостійно підготовлені наукові роботи студентів (не більше 2 авторів) з актуальних проблем у галузі природничих, технічних та гуманітарних наук, які є пошуковими за своїм характером, впроваджені у виробництво або застосовані у навчальному процесі, що не мають відзнак НАН України та органів державної влади.

3.2. Наукові роботи студентів, які є тематичним продовженням робіт, поданих на Конкурс у попередні роки, розглядаються за умови наявності в них не більше 25% наукового матеріалу з попередньої роботи.

3.3. Наукові роботи оформлюються відповідно до таких вимог:

текст друкується шрифтом Times New Roman, міжрядковий інтервал 1,5, кегль 14, аркуш формату А4;

обсяг зброшурованої роботи не повинен перевищувати 30 сторінок без урахування додатків;

робота повинна мати назву і план, список використаної літератури та анотацію, у якій зазначено актуальність, мету, завдання, використану методику дослідження та загальну характеристику роботи;

до наукової роботи додаються копії патентів, наукових статей автора тощо (за наявності);

креслення та ілюстрації, що додаються до роботи, повинні бути скомпоновані на аркуші формату А3 або А4.

3.4. Макети, натурні зразки на Конкурс не подаються.

3.5. Наукові роботи виконуються українською мовою.

3.6. В наукових роботах, що подаються на другий тур, прізвища, ініціали автора (авторів) та наукового керівника, найменування вищого навчального закладу замінюються шифром (шифр – не більше двох слів).

## *Продовження додатка Д*

В окремому запечатаному пакеті під тим самим шифром подаються відомості про автора (авторів), наукового керівника роботи (додаток 1).

3.7. Якщо наукову роботу подано на другий тур з порушенням вимог цього розділу, галузева конкурсна комісія повертає її конкурсній комісії (із зазначенням причини).

### IV. Порядок проведення Конкурсу та розгляду наукових робіт

4.1. Конкурс оголошується на початку кожного навчального року наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

4.2. Перший тур Конкурсу проводиться у жовтні – грудні.

4.3. Студенти подають роботи на розгляд конкурсної комісії вищого навчального закладу, у якому вони навчаються.

4.4. Конкурсна комісія відбирає не більше трьох наукових робіт з кожної галузі науки (групи спеціальностей або спеціальності) та надсилає їх галузевим конкурсним комісіям у строк, визначений наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

4.5. Другий тур Конкурсу проводиться у два етапи:

перший етап – заочний (рецензування робіт);

другий етап – очний (науково-практична конференція).

4.6. Протягом першого етапу галузева конкурсна комісія розглядає подані наукові роботи та передає їх на рецензування (додаток 2). Рецензія повинна бути завірена печаткою навчального закладу, у якому працює рецензент.

Наукові роботи не подаються на рецензування до вищих навчальних закладів, у яких навчаються їх автори.

4.7. Галузева конкурсна комісія на своєму засіданні (за наявності не менше 2/3 її складу) на підставі рецензій та відкритого обговорення наукових робіт більшістю голосів приймає рішення щодо визначення кращих наукових робіт. За рівної кількості голосів членів конкурсної комісії голос голови є вирішальним.

4.8. Авторам кращих наукових робіт галузева конкурсна комісія надсилає запрошення для участі у підсумковій науково-практичній конференції (не пізніше ніж за два тижні до дати її проведення) для наукової доповіді та захисту роботи.

## *Продовження додатка Д*

4.9. Інформацію щодо дати проведення науково-практичних конференцій галузеві конкурсні комісії надають до Інституту інноваційних технологій і змісту освіти.

4.10. Рішення про визначення претендентів на нагородження дипломами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України приймаються галузевими конкурсними комісіями після проведення науково-практичних конференцій.

Нагороджуються 25 % студентів від загальної кількості авторів, на роботи яких є рецензії, з них: дипломом I ступеня – 20 %, дипломом II ступеня – 30 %, дипломом III ступеня – 50 %.

Автор наукової роботи, який не брав участі у підсумковій науково-практичній конференції, не може бути претендентом на нагородження.

4.11. Галузева конкурсна комісія для заохочення студентів може видавати їм сертифікат учасника Конкурсу, а також нагороджувати дипломами базового вищого навчального закладу тощо.

4.12. Галузева конкурсна комісія надсилає до Інституту інноваційних технологій і змісту освіти звіт про проведення другого туру Конкурсу, у тому числі протокол засідання галузевої конкурсної комісії (додаток 3) та статистичну довідку (додаток 4).

4.13. Галузева конкурсна комісія веде реєстр студентських наукових робіт з метою виключення можливості повторного подання їх на Конкурс.

4.14. Документація з проведення другого туру Конкурсу зберігається у базових вищих навчальних закладах протягом трьох років.

## V. Відзначення переможців Конкурсу

5.1. Підсумки проведення Конкурсу та перелік переможців, відзначених дипломами I, II, III ступенів, затверджуються наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

5.2. Вищі навчальні заклади можуть нагороджувати студентів-переможців Конкурсу та їх наукових керівників спеціальними призами, подарунками, грошовими преміями.

5.3. У разі втрати диплом не поновлюється.

5.4. Організатори Конкурсу та наукові керівники, які підготували щорічно п'ять та більше переможців, можуть відзначатися за підсумками трирічного

## Закінчення додатка Д

проведення Конкурсу відповідно до вимог Положення про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 13.07.2007 № 605, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.08.2007 за № 899/14166.

### VI. Апеляційна комісія. Подання та розгляд апеляцій

6.1. Для забезпечення об'єктивного проведення другого туру Конкурсу у базовому вищому навчальному закладі створюється апеляційна комісія, чисельність і склад якої затверджуються наказом ректора базового вищого навчального закладу. Членами апеляційної комісії можуть призначатися представники Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, базового вищого навчального закладу, інших вищих навчальних закладів та наукових установ (за згодою).

6.2. Учасники Конкурсу можуть протягом десяти днів після оголошення результатів науково-практичної конференції подати заяву в письмовій формі апеляційній комісії щодо необ'єктивності оцінювання захисту ними наукової роботи.

6.3. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів з дня надходження заяви ухвалює рішення, що фіксується у протоколі її засідання (додаток 5), та надає його заявнику.

### VII. Фінансування Конкурсу

7.1. Витрати на проведення першого туру Конкурсу та на пересилання робіт до базових вищих навчальних закладів здійснюються за рахунок вищих навчальних закладів.

7.2. Матеріально-технічне забезпечення другого туру Конкурсу, витрати на рецензування робіт та проведення підсумкової науково-практичної конференції здійснюються за рахунок базового вищого навчального закладу та інших джерел, не заборонених законодавством України.

Директор Департаменту вищої освіти

Я. Я. Болюбаш

*Джерело:* Про затвердження Положення про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук [Електронний ресурс] / Наказ МОН України № 202 від 21 лютого 2012 року. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0389-12>

*Наказ МОН України Про проведення  
Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт*



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Н А К А З

м. Київ

21.10.2014

№ 1193

Про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук у 2014/2015 навчальному році

З метою підтримки обдарованої студентської молоді, створення умов для її творчого зростання, активізації науково-дослідної роботи студентів та згідно з Положенням про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук (далі – Положення), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 21.02.2012 № 202 та зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 13.03.2012 за № 389/20702,

**Н А К А З У Ю :**

1. Провести у 2014/2015 навчальному році Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук (далі – Конкурс) у два тури:

перший тур – у вищих навчальних закладах III – IV рівнів акредитації, жовтень-грудень 2014 року;

другий тур – у вищих навчальних закладах, визначених як базові, січень-березень 2015 року.

2. Затвердити:

## Закінчення додатка Е

2.1. Організаційний комітет з проведення Конкурсу (додаток 1).

2.2. Перелік галузей наук (спеціальностей), базові вищі навчальні заклади з проведення Конкурсу (за їх згодою) та голів галузевих конкурсних комісій (додаток 2).

3. Інституту інноваційних технологій і змісту освіти (Завалевський Ю. І.) забезпечити організаційне та науково-методичне керівництво Конкурсом.

4. Керівникам вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації:

4.1. Забезпечити проведення першого туру Конкурсу у визначений строк, здійснивши якісний відбір кращих наукових робіт студентів.

4.2. Направити відібрані наукові роботи студентів у відповідні базові вищі навчальні заклади для участі у другому турі Конкурсу до 26.01.2015.

4.3. Оплату відряджень учасників Конкурсу здійснити за рахунок вищих навчальних закладів, у яких вони навчаються.

5. Керівникам базових вищих навчальних закладів:

5.1. Забезпечити організацію Конкурсу відповідно до Положення про його проведення.

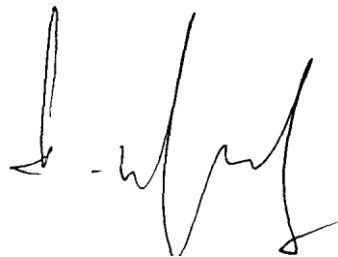
5.2. Компенсацію робочого часу, витраченого на науково-методичне забезпечення та рецензування наукових робіт учасників другого туру Конкурсу, науково-педагогічним працівникам відшкодувати відповідно до законодавства України.

5.3. Подати звіти галузевих конкурсних комісій про проведення Конкурсу до 15.04.2015 на адресу Інституту інноваційних технологій та змісту освіти (Завалевський Ю. І.).

6. Департаменту вищої освіти (Коровайченко Ю. М.) спільно з Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти (Завалевський Ю. І.) до 30.06.2015 підвести підсумки проведення Конкурсу та довести їх до відома вищих навчальних закладів.

7. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Міністр



Сергій Квіт

*Джерело:* Про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук у 2014/2015 навчальному році [Електронний ресурс] / Наказ МОН України № 1193 від 21 жовтня 2014 року. – Режим доступу: [http://osvita.ua/legislation/Vishya\\_osvita/43477/](http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/43477/)

*Лист МОНМС України Щодо документів про вищу освіту з відзнакою*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

№1/9-226 від 26 березня 2012 року

Керівникам вищих навчальних закладів

**Щодо документів про вищу освіту з відзнакою**

У зв'язку із численними зверненнями вищих навчальних закладів та громадян з питання видачі документів про вищу освіту з відзнакою повідомляємо.

Документи про вищу освіту з відзнакою видаються відповідно до пункту 3.12.3.5 Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти від 2 червня 1993 р. №161, зареєстрованого в Міністерстві юстиції 23 листопада 1993 р. за № 173, та пункту 12 Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. №65.

Зазначеними актами законодавства не передбачено врахування результатів навчання за попереднім освітньо-кваліфікаційним рівнем при прийнятті рішення щодо видачі документів про вищу освіту з відзнакою за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем.

Водночас, звертаємо увагу, на те, що документ про вищу освіту з відзнакою видається за умови, якщо студент виявив себе в науковій (творчій) роботі, що підтверджується рекомендацією кафедри (предметної або циклової комісії) вищого навчального закладу.

Лист від 12 березня 2011 р. №1/9-169 про відкликання листа від 9 червня 2010 р. №1/9-401 щодо документів про вищу освіту з відзнакою Міністерство відкликає.

*Джерело:* Щодо документів про вищу освіту з відзнакою [Електронний ресурс] / Лист МОН України № 1/9-226 від 26 березня 2012 року. – Режим доступу: [http://osvita.ua/legislation/Vishya\\_osvita/28571/](http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/28571/)

*Зразки плану курсової роботи<sup>5</sup>*

Тема: Економічні структури ООН

ПЛАН

Вступ

1. Історія створення та організаційна структура ООН
2. Діяльність економічних структур ООН
3. Співпраця України з ООН в економічній сфері

Висновки

Список опрацьованої літератури

Додатки

Студент групи ЕКР–31 с – Семчук Ольга Іванівна

Тел.: 097-77-77-777

e-mail: [osem@ukr.net](mailto:osem@ukr.net)

05.11.2014

---

(підпис студента)

Тема: Фінансова допомога країнам, що розвиваються

ПЛАН

Вступ

1. Сутність, принципи та механізми надання фінансової допомоги
2. Ефективність використання фінансової допомоги країнами, що розвиваються
3. Напрями підвищення ефективності використання фінансової допомоги країнами-одержувачами

Висновки

Список опрацьованої літератури

Додатки

Студент групи ЕКР–31 с – Сидорчук Христина Юріївна

Тел.: 097-77-77-777

e-mail: [KS@ukr.net](mailto:KS@ukr.net)

10.11.2014

---

(підпис студента)

---

<sup>5</sup> Під час завершення курсової роботи план оформляють як її зміст і навпроти кожної структурної частини зазначають номер сторінки, з якої вона починається.



Тема: Прямі іноземні інвестиції в економіку України

Вступ

1. Суть, види і форми прямих іноземних інвестицій
2. Оцінка залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України
3. Проблеми і перспективи залучення прямих іноземних інвестицій у вітчизняну економіку

Висновки

Список опрацьованої літератури

Додатки

Студент групи ЕКР–31 с – Богач Юлія Ігорівна

Тел.: 097-77-77-777

e-mail: [JBohach@ukr.net](mailto:JBohach@ukr.net)

29.10.2014

---

(підпис студента)

Тема: Валютний союз ЄС

Вступ

1. Поняття валютного союзу, принципи та механізм створення
2. Оцінка функціонування валютного союзу в країнах ЄС
3. Переваги та ризики валютної інтеграції європейських країн

Висновки

Список опрацьованої літератури

Додатки

Студент групи ЕКР–31 с – Жавко Арсен Іванович

Тел.: 097-77-77-777

e-mail: [arsen@ukr.net](mailto:arsen@ukr.net)

27.10.2014

---

(підпис студента)

*Зразок бланка завдання курсової роботи*  
**Львівський національний університет імені Івана Франка**

---

Економічний факультет  
Кафедра аналітичної економіки та міжнародної економіки  
Освітньо-кваліфікаційний рівень Бакалавр  
Спеціальність 8.030503 – “Міжнародна економіка”

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Завідувач кафедри аналітичної економіки  
та міжнародної економіки \_\_\_\_\_ /*проф. Панчишин С. М.*/

“ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

**ЗАВДАННЯ**

**НА КУРСОВУ РОБОТУ**

- \_\_\_\_\_ (прізвище, ім'я, по батькові студента)
1. Тема курсової роботи \_\_\_\_\_  
науковий керівник роботи \_\_\_\_\_,  
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)  
затвержені кафедрою від “ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ року протокол № \_\_\_\_\_
2. Термін завершення роботи \_\_\_\_\_  
3. Попередній захист роботи \_\_\_\_\_  
4. Об'єкт дослідження \_\_\_\_\_  
5. Предмет дослідження \_\_\_\_\_  
6. Мета курсової роботи \_\_\_\_\_
7. Завдання дослідження:  
7.1. \_\_\_\_\_  
7.2. \_\_\_\_\_  
7.3. \_\_\_\_\_  
7.4. \_\_\_\_\_  
7.5. \_\_\_\_\_  
7.6. \_\_\_\_\_
8. Завдання видано “ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ року \_\_\_\_\_

**Науковий керівник** \_\_\_\_\_ (підпис) \_\_\_\_\_ (прізвище, ім'я, по батькові)

**Завдання прийняв до виконання** \_\_\_\_\_ (підпис студента)

*Зразок бланка завдання курсової роботи (зворотний бік)*

**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ**

Номер за порядком	Зміст виконаної роботи	Терміни виконання	Підпис

Студент \_\_\_\_\_  
(підпис)

Науковий керівник курсової роботи \_\_\_\_\_  
(підпис)

*Зразок заповнення бланка завдання курсової роботи*

**Львівський національний університет імені Івана Франка**

Економічний факультет

Кафедра аналітичної економіки та міжнародної економіки

Освітньо-кваліфікаційний рівень Бакалавр

Спеціальність 8.030503 – “Міжнародна економіка”

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Завідувач кафедри аналітичної економіки  
та міжнародної економіки \_\_\_\_\_ /проф. Панчишин С. М./

“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

**ЗАВДАННЯ**

**НА КУРСОВУ РОБОТУ**

Богач Юлія Ігорівна

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема курсової роботи Прямі іноземні інвестиції в економіку України

науковий керівник роботи проф. Панчишин С. М.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені кафедрою від “ 20 ” жовтня 2014 року протокол № 7

2. Термін завершення роботи 08.05.2015

3. Попередній захист роботи 12.05.2015

4. Об'єкт дослідження: пряме іноземне інвестування в економіку України

5. Предмет дослідження: сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів щодо особливостей залучення й ефективного використання ПІІ у вітчизняній економіці

6. Мета курсової роботи: узагальнити теоретичні підходи і розробити практичні рекомендації щодо удосконалення організаційно-економічного механізму залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України та підвищення рівня інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств.

7. Завдання дослідження:

7.1. розкрити сутність та значення прямих іноземних інвестицій в умовах глобалізації;

7.2. узагальнити теоретичні підходи до мотивації здійснення прямих іноземних інвестицій;

7.3. схарактеризувати сучасний стан іноземного інвестування в Україні;

7.4. виявити регіональні особливості залучення прямих іноземних інвестицій;

7.5. з'ясувати стан інвестиційного середовища України та рівень привабливості вітчизняних фірм;

7.6. визначити проблеми і перспективи залучення прямих іноземних інвестицій в Україну;

7.7. окреслити основні напрями державної політики у сфері залучення іноземних інвестицій;

7.8. запропонувати напрями удосконалення політики залучення прямих іноземних інвестицій задля покращення інвестиційного іміджу країни;

7.9. оцінити економічну ефективність запропонованих заходів.

8. Завдання видано “ 10 ” листопада 2014 року \_\_\_\_\_

Науковий керівник \_\_\_\_\_

(підпис)

проф. Панчишин С. М.

Завдання прийняв до виконання \_\_\_\_\_

(підпис студента)

## Зразок бланка завдання курсової роботи (зворотний бік)

## КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ

Номер за порядком	Зміст виконаної роботи	Терміни виконання	Підпис
1	<i>Погодження плану курсової роботи</i>	<i>20.10.2014 – 10.11.2014</i>	
2	<i>Збір матеріалів для написання роботи</i>	<i>11.11.2014 – 15.12.2014</i>	
3	<i>Робота над першим параграфом</i>	<i>16.12.2014 – 25.01.2015</i>	
4	<i>Написання другого параграфа роботи</i>	<i>26.01.2015 – 12.03.2015</i>	
5	<i>Робота над третім параграфом</i>	<i>13.03.2015 – 19.04.2015</i>	
6	<i>Формулювання висновків та оформлення вступу</i>	<i>20.04.2015 – 30.04.2015</i>	
7	<i>Оформлення курсової роботи</i>	<i>01.05.2015 – 07.05.2015</i>	
8	<i>Реєстрація завершеної курсової роботи на кафедрі</i>	<i>08.05.2015</i>	

Студент \_\_\_\_\_  
(підпис)

Науковий керівник курсової роботи \_\_\_\_\_  
(підпис)

*Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи*

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**Кафедра аналітичної економії та міжнародної економіки**

## **КУРСОВА РОБОТА**

**з дисципліни “Міжнародна економіка”**

**на тему: “Грошові перекази трудових мігрантів України”**

Студентки III курсу групи Екр-31с  
напряму підготовки 6.030503 – “Міжнародна економіка”  
Молчко С. Б.

Науковий керівник: проф. Панчишин С. М.

Національна шкала \_\_\_\_\_

Кількість балів: \_\_\_\_\_ Оцінка: ECTS \_\_\_\_\_

Члени комісії:

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Львів – 2015 рік

*Зразки оформлення бібліографічних описів  
у списку опрацьованої літератури*

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книги: один, два та три автори	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Панчишин С. М.</i> Макроекономічний аналіз товарної форми виробництва : монографія / С. М. Панчишин. – Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2004. – 452 с.</li> <li>2. <i>Панчишин С. М.</i> At Home with Economics : навч. посібник / С. М. Панчишин, А. М. Котловський, О. В. Оленюк. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 452 с.</li> <li>3. <i>Михасюк І. Р.</i> Міжнародна економіка : навч. посіб. / І. Михасюк, К. Шайовська. – Львів : Априорі, 2014. – 252 с.</li> <li>4. <i>Крупка І. М.</i> Макроекономічний аналіз інвестування у трансформаційній економіці України : монографія / І. М. Крупка. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 465 с.</li> <li>5. <i>Krugman P.</i> International Economics : Theory and Policy, 10th Edition / Paul R. Krugman, Maurice Obstfeld, Marc Melitz. – Instock : Prentice Hall, 2014. – 360 p.</li> <li>6. <i>Yaubrough B.</i> The world economy: Trade and Finance, 5th Edition / Beth V. Yaubrough, Robert M. Yaubrough. – Crawfordsville : Thomson Learning, 2006. – 528 p.</li> </ol>
чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Міжнародна економіка: навч. посіб. / [Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська], за ред. Г. Е. Гронтковської. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 384 с.</li> </ol>
п'ять і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник / За ред. С. Панчишина та П. Острове́рха. Книга 1. : Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. Видання 2-ге перероб. та доп. – К. : Знання, 2013. – 610 с.</li> </ol>
без автора	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Статистичний щорічник України за 2013 рік / За ред. О. Г. Осауленка. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – 534 с.</li> </ol>
Частина книги (розділи, параграфи)	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Буняк В. Б.</i> Еластичність пропозиції / В. Б. Буняк // Аналітична економія : макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. / За ред. С. М. Панчишина, П. І. Острове́рха. – Кн. 2 : Мікроекономіка : 2-ге вид., виправл. і доповн. – К. : Знання, 2014. – С. 30–34.</li> <li>2. <i>Михайлишин Р. В.</i> Методологія аналітичної економії / Р. В. Михайлишин // Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2 кн. / За ред. С. Панчишина та П. Острове́рха. Книга 1. : Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка : Видання 2-ге перероб. та доп. – К. : Знання, 2013. – С. 21–31.</li> <li>3. <i>Стасишин А. В.</i> Розвиток національних економік європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.) / А. В. Стасишин // Історія економіки та економічної думки (схематичний аналіз): Навчальний-посібник / За ред. О. В. Горбачевської. – К. : УБС НБУ, 2013. – С. 355–402.</li> <li>4. <i>Pavlyk K.</i> Migrant remittances and socio-economic development in Ukraine / Khrystyna Pavlyk, Ihor Krupka // Modern problems of the economy of development in the context of the world transformational changes: Monograph. – Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2013. – P. 61–73.</li> </ol>

1	2
Частина періодичного видання (наукові статті)	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Грабинська І. В.</i> Еволюція поглядів на методи дослідження коливань ділової активності / І. В. Грабинська // Вісник Дніпроп. ун-ту. Серія: менеджмент інновацій. – 2013. – Вип. 2. – С. 3–9.</li> <li>2. <i>Грабинська І. В.</i> Мікроструктурні чинники формування індексів на міжнародних фондових біржах / І. В. Грабинська, Р. А. Гнатюк // Вісник Львів. ун-ту. Сер. екон. – 2013. – Вип. 49. – С. 55–64.</li> <li>3. <i>Крупка І. М.</i> Фінансовий ринок України та міжнародні фінансові потоки / І. М. Крупка // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 104–116.</li> <li>4. <i>Панчишиш С. М.</i> Інвестиції, сукупний попит та сукупна пропозиція у моделях економічного зростання неокалецького типу / С. М. Панчишиш, І. М. Крупка, Х. Б. Павлик // Формування ринкової економіки в Україні. – 2014. – Вип. 31, Ч. 2. – 436 с. – С. 122–128.</li> <li>5. <i>Шегинський І. М.</i> Іноземне інвестування у стратегії розвитку вітчизняної економіки / І. М. Шегинський // Вісник Львів. ун-ту. Сер. екон. – 2013. – Вип. 48. – С. 455–463.</li> <li>6. <i>Hrabynska I.</i> Institutional Analysis of Ukrainian Monetary Sector`s Influence on Economic Growth / Iryna Hrabynska, Olga Soltys // Handel Wewnętrzny: Rynek, Przedsiębiorstwo, Konsumpcja, Marketing. – Warszawa: Instytut Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur, 2013. – N 3 (344). – S. 35–46.</li> <li>7. <i>Krupka I.</i> Modern international regulatory requirements for bank`s liquidity / I. Krupka, K. Pan`kiv // Бізнес інформ. – 2013. – № 6. – 384 с. – С. 337–341.</li> </ol>
Матеріали конференцій, з'їздів тощо	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Михайляк Г. В.</i> Чистий експорт як складник сукупних видатків в економіці України / Г. В. Михайляк // Економічна система України: минуле, сучасне, майбутнє : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Львів: ЛНУ ім. Франка, 2005. – С. 231–232.</li> <li>2. <i>Hnatyshyn M.</i> Environmentally safe foreign trade liberalization in developing countries / Mariya Hnatyshyn // Economics for Ecology : Papers presented at 20th International Scientific Conference in Sumy. – Sumy : Sumy State University, 2014. – P. 53–55.</li> <li>3. <i>Shcherba H.</i> Cross-border cooperation between Ukraine and Poland / H. Shcherba, N. Turka // Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne. – Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2013. – S. 45–55.</li> </ol>
Словники	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Світова економіка і міжнародні відносини : понятійно-термінологічний словник / За ред. І. Л. Сазонця, Н. В. Стукало, О. М. Сазонець, М. А. Шепелева. – Донецьк : Юго-Восток, 2010. – 575 с.</li> <li>2. <i>Тимошенко З. І.</i> Болонський процес в дії: словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. – К.: Європ. ун-т, 2007. – 57 с.</li> </ol>
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Положення про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук [Електронний ресурс] / Наказ МОН України № 202 від 21 лютого 2012 року. – Режим доступу: <a href="http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0389-12">http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0389-12</a></li> <li>2. Про вищу освіту: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <a href="http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18">http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18</a>.</li> <li>3. Про методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / Лист МОН № 1/9-119 від 26.02.2010. – Режим доступу: <a href="http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/985-">http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/985-</a></li> </ol>



## Закінчення додатка П

1	2
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання [Текст] : (ГОСТ 7.1–2003, ІДТ) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – [Чинний з 2007-07-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. (Національний стандарт України).</li> <li>2. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила: ДСТУ 3582-97. – [Чинний від 1998-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1998. – 16 с. – (Національний стандарт України).</li> <li>3. Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів за спеціальностями напрямку 0501 – “Економіка і підприємництво” : Галузевий стандарт вищої освіти України. – К. : КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2006. – 125 с. (Національний стандарт України).</li> </ol>
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Ванькович Д. В.</i> Теоретико-методологічні засади та механізм реалізації фінансової політики в Україні : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 [Електронний ресурс] / Д. В. Ванькович ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2015. – 425 с. – Режим доступу: <a href="http://lnu.edu.ua/files/dissertations/2015-04-22-vankovych/disVankovych.pdf">http://lnu.edu.ua/files/dissertations/2015-04-22-vankovych/disVankovych.pdf</a></li> <li>2. <i>Василиця О. Б.</i> Механізми регулювання прямого іноземного інвестування у забезпеченні економічного розвитку України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 [Електронний ресурс] / О. Б. Василиця ; Львівська комерційна академія. – Львів, 2014. – 235 с. – Режим доступу: <a href="http://lnu.edu.ua/files/dissertations/2014-11-28-vasylytsia/dis_vasylytsia.pdf">http://lnu.edu.ua/files/dissertations/2014-11-28-vasylytsia/dis_vasylytsia.pdf</a></li> </ol>
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Косарчин М. В.</i> Макроекономічні пропорції в господарській системі України : автореферат дис. ... канд. екон. наук : 08.00.01 / М. В. Косарчин ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2014. – 20 с.</li> <li>2. <i>Сахарська О. А.</i> Макроекономічний аналіз безробіття в неусталених господарських системах : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.01 / О. А. Сахарська ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2014. – 20 с.</li> </ol>

### Примітка:

1. *Електронні видання* оформляють так само, як їхні відповідники друкованих видань, однак наприкінці додатково зазначають адресу інтернет-сторінки і дату, коли цю інформацію було взято. Для скорочення дуже великих інтернет-адрес рекомендовано скористатися послугами відповідних безкоштовних он-лайн сервісів, наприклад: <http://surl.co.uk>, <http://bit.ly>, <http://is.gd>, <http://tinyurl.com/> або <http://goo.gl/>.

*Джерело:* розроблено автором на основі: Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті // Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 3. – С. 9–13; Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання [Текст] : (ГОСТ 7.1–2003, ІДТ) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – [Чинний з 2007-07-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. (Національний стандарт України).

*Зразок заповнення бланка рецензії на курсову роботу*

Львівський національний університет імені Івана Франка

*Економічний факультет*

Напрямок підготовки 6.030503 – “міжнародна економіка”

**РЕЦЕНЗІЯ  
НА КУРСОВУ РОБОТУ**

Поліхи Наталії Ярославівни

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема курсової роботи Прямі іноземні інвестиції в економіку України

2. Реєстраційний № 05, дата одержання “12” травня 2015 р.

3. Обсяг роботи 34

(кількість сторінок)

4. Відповідність змісту роботи темі та завданням відповідає повністю/частково/не

5. Коротка характеристика роботи Актуальність теми курсової роботи зумовлена ... До елементів наукової новизни можна віднести ... Перший параграф присвячено ... У другому параграфі проаналізовано ... Запропоновано ... у завершальному параграфі. У результаті проведеного дослідження повністю/не повністю/не досягнута поставлена мета та повністю/не повністю/не виконані завдання. Висновки та рекомендації, наведені у роботі, можуть бути корисними для ...

6. Зауваження: недостатньо обґрунтована актуальність роботи; не містить елементів наукової новизни; не розкрито, які методи використано для дослідження тих чи інших аспектів роботи; не наведено теоретичного та практичного значення роботи; дослідження містить ознаки копіювання та плагіату; відсутні іноземні джерела у списку літератури.

7. Якість оформлення роботи Курсова робота оформлена згідно з чинними вимогами

8. Висновок про допуск роботи до захисту Курсова робота допущена/ не допущена до захисту

9. Загальний висновок Курсова робота виконана на високому/доброму/задовільному/незадовільному науково-практичному рівні, повністю/не повністю/не відповідає вимогам до такого виду робіт та заслуговує на найвищу/високу/позитивну/негативну оцінку.

10. Рецензент проф. Панчишин С. М.

(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

17 травня 2015 р.

(підпис рецензента)

### *Послідовність побудови виступу на захист курсової роботи*

Виступ розпочинають з привітання: “Вельмишановний пане голово, шановні члени комісії, присутні. На Ваш розгляд пропоную результати курсової роботи на тему “...” (слайд № 1 презентації).

Далі обґрунтовують актуальність дослідження, характеризуючи причини виникнення економічної проблеми, що її вирішення принесе конкретним економічним суб’єктам чи національній економіці України, відзначають внесок роботи у розвиток економічної науки (слайд № 2). Студент повідомляє, що на слайді № 3 (чи сторінка № ... роздаткового матеріалу) наведено мету роботи, поставлені і виконані завдання, об’єкт та предмет дослідження, однак їх не озвучує.

Після цього доповідач розкриває зміст першого параграфа, характеризуючи рівень розроблення цієї проблеми у сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі, називає найвідоміших дослідників, а на слайді відображає власне тлумачення понять, зроблені узагальнення чи удосконалені ним підходи щодо групування, класифікації тощо.

Доповідаючи про результати другого параграфа, наголошує на виявлених тенденціях, залежностях, чинниках і рівні їхнього впливу на досліджувану проблему тощо. На слайдах демонструє узагальнений статистичний та фактологічний матеріал – авторські схеми, моделі, діаграми, графіки тощо, які підтверджують сказане, обов’язково роблячи посилання на них, наприклад: “Проведений аналіз ефективності діяльності досліджуваного об’єкта підтверджує тенденцію до погіршення його валютної ліквідності за аналізований період на 3,5 %, що наочно відображено на рис. 1 на с. 3 роздаткового матеріалу.” Або ж так: “Як бачимо з таблиці 3 на с. 5 роздаткового матеріалу, зміна значень усіх показників становила від 1,5 до 3,0 %. Причинами такої ситуації є ...”

У наступній частині виступу студент зазначає, що за результатами проведеного дослідження висловлені такі пропозиції (повідомляючи, якому суб’єкту діяльності кожна з них адресована):

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....
- 4 .....

Після цього доповідач демонструє результати економічного обґрунтування власних пропозицій та зазначає, що практична реалізація цих пропозицій дасть змогу поліпшити ..., удосконалити ..., розкрити ..., забезпечити ... тощо.

Завершує доповідь словами “Дякую за увагу!”

*Зразок оформлення титульної сторінки роздаткового матеріалу  
на захист курсової роботи*

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**Кафедра аналітичної економіки та міжнародної економіки**

***РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ***

**НА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ**

**з дисципліни “Міжнародна економіка”**

**на тему:**

“ \_\_\_\_\_ ”  
(назва теми)

Студентки III курсу групи Екр-31с  
напряму підготовки 6.030503 – “Міжнародна економіка”  
Копач О. І.

Науковий керівник: проф. Панчишин С. М.

м. Львів – 2015 рік

*Критерії оцінювання курсової роботи*

Курсову роботу оцінюють диференційовано за національною чотирибальною системою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) та за європейською шкалою ECTS на підставі шкали університету (максимальна кількість балів, яку може отримати студент, становить 100) за такими критеріями (показниками рівня якості дослідження):

Показник рівня якості курсової роботи	Кількість балів
<b>Блок 1 – теоретичний</b>	<b>25</b>
Обґрунтування актуальності теми дослідження	5
Логічно-структурна побудова роботи, відповідність плану і змісту роботи її темі	5
Формулювання мети, завдань, визначення предмета та об’єкта дослідження	5
Повнота розкриття теоретичних основ предмета дослідження та конструювання авторських понять	5
Рівень опрацювання фундаментальних досліджень, сучасної наукової літератури та нормативно-правових актів, наявність іноземних літературних джерел та узагальнення зарубіжного досвіду	5
<b>Блок 2 – практичний</b>	<b>35</b>
Застосування загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, у тому числі економіко-математичних методів, моделей та інформаційних технологій	5
Використання статистичних даних і первинної інформації, рівень їхнього опрацювання	5
Рівень практичного аналізу проблеми, обґрунтованість запропонованих практичних рекомендацій (розрахунок економічного ефекту від їхнього впровадження), взаємозв’язок з господарською практикою	15
Адекватність економічних оцінок і розрахунків	10
<b>Блок 3 – дотримання вимог</b>	<b>15</b>
Дотримання чинних вимог щодо оформлення роботи	10
Дотримання графіка виконання роботи	5
<b>Блок 4 – захист курсової роботи</b>	<b>25</b>
Побудова доповіді (уміння стисло, послідовно й чітко викласти суть і результати дослідження)	5
Володіння культурою публічних виступів (презентації)	5
Якість оформлення роздаткового матеріалу	5
Відповіді на запитання (здатність аргументовано та кваліфіковано відстоювати власні пропозиції, думки, погляди)	10

Джерело: Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи магістра для студентів спеціальностей 8.03050103 “Міжнародна економіка”, 8.18010016 “Бізнес-адміністрування” / [В. Д. Базилевич, А. О. Старостіна, Н. Ю. Кочкіна та ін.]. – К. : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2014. – С. 58-59.

### *Основні умови одержання оцінки*

**“Відмінно”**. Курсова робота містить елементи наукової новизни, має практичне значення, написана з дотриманням усіх чинних вимог до такого виду робіт; доповідь логічна і стисла, виголошена вільно, зі знанням справи; рецензія позитивна; відповіді на запитання членів комісії правильні та стислі; презентація роботи виконана з використанням мультимедійних засобів та роздаткових матеріалів, якість оформлення яких є високою.

**“Добре”**. Тема роботи розкрита, але є окремі недоліки непринципового характеру; у теоретичній частині дещо поверхово зроблений аналіз літературних джерел; елементи новизни чітко не відображені; недостатньо використаний статистичний та економіко-математичний апарат дослідження; є окремі зауваження у рецензії; доповідь логічна, виголошена вільно; відповіді на запитання членів комісії головню правильні; оформлення роботи та її презентація – у межах вимог.

**“Задовільно”**. Тема курсового дослідження в основному розкрита, але є неточності змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи; теоретичний параграф має виражений компілятивний характер; наукової полеміки нема; в аналітичній частині є надлишок елементів описовості без достатнього застосування статистичного й економіко-математичного апарату дослідження; добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований; заходи та пропозиції обґрунтовані непереконливо; рецензія містить суттєві зауваження; доповідь прочитана за текстом; не всі відповіді на запитання членів комісії правильні або повні; є зауваження щодо оформлення курсової роботи; роздаткові матеріали та/або мультимедійна презентація виконані на задовільному рівні.

**“Незадовільно”**. Нечітко сформульована мета курсової роботи; розділи погано пов’язані; нема критичного огляду сучасних літературних джерел; аналіз виконаний поверхово без застосування сучасних аналітичних методів, переважає описовість на шкоду системності та глибині; запропоновані заходи випадкові, з аналізу не впливають; економічного обґрунтування нема або воно неповне; оформлення роботи не відповідає вимогам; ілюстративних матеріалів до захисту нема; відповіді на запитання членів комісії неточні або неповні.

**Курсову роботу до захисту не допускають**, якщо роботу подали на кафедру з порушенням термінів, установлених регламентом; написана на тему, яка не була затверджена на кафедрі; виконана несамотійно або містить елементи плагіату; структура роботи не відповідає вимогам; нема економічного обґрунтування запропонованих заходів; робота оформлена недбало, не переплетена у папку-швидкозшивач.

Джерело: Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи магістра для студентів спеціальностей 8.03050103 “Міжнародна економіка”, 8.18010016 “Бізнес-адміністрування” / [В. Д. Базилевич, А. О. Старостіна, Н. Ю. Кочкіна та ін.]. – К. : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2014. – С. 59-60.

Навчальне видання

КРУПКА ІГОР МИХАЙЛОВИЧ

## **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

до написання курсових робіт з дисципліни “Міжнародна економіка”  
для студентів напряму підготовки 6.030503 – “міжнародна економіка”

**Навчально-методичний посібник**

Редактор М. М. Мартиняк



Формат 60×84/16. Умов. друк. арк. 3,7. Наклад 100. Зам. № 29.  
Папір офсет. № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.

Дільниця оперативного друку економічного факультету  
Львівського національного університету імені Івана Франка